

VISŲ RIZIKŲ DRAUDIMO TAISYKLĖS Nr. 018

(2006 metų vasario 1 d. redakcija)

1 BENDROJI DALIS

1.1 Uždaroji akcinė draudimo bendrovė „Seesam Lietuva“ (toliau „Draudikas“) šių draudimo taisyklių (toliau – „taisyklių“) ir Bendrųjų draudimo sutarties sąlygų pagrindu įsipareigoja atlyginti tiesioginius materialinius nuostolius apdraustam objektui, sukeltus staigaus, nenumatyto įvykio, apibrėžto šių taisyklių 3 punkte, ir kitas išlaidas, atskirai nurodytas šiose taisyklėse, įskaitant, jei tai numatyta draudimo sutartyje, finansinius nuostolius dėl veiklos pertraukimo.

1.2 Draudimo sutarties struktūra

Draudimo sutartį sudaro ir jos neatskiriama dalimi yra laikomi:

- draudimo polisas ir visi jame nurodyti priedai;
- šios draudimo taisyklės, įskaitant B dalį arba be jos ir bendrosios draudimo sutarties sąlygos, kaip neatskiriama draudimo rūšies taisyklių dalis;
- bendrosios žalos ir išmokos dydžio nustatymo taisyklės;
- papildomos visų rizikų draudimo sąlygos (žr. priedą „Papildomos visų rizikų draudimo sąlygos“). Galioja tik tos minėtos papildomos draudimo sutarties sąlygos, kurių numeris ir pavadinimas nurodytas draudimo polise;
- kitos papildomos draudimo sutarties sąlygos, dėl kurių Draudėjas ir Draudikas susitaria raštu.

A DALIS TURTO VISŲ RIZIKŲ DRAUDIMAS

2 DRAUDIMO OBJEKTAS

Draudimo objektu yra turtas, nurodytas draudimo polise, draudimo polise įvardintoje vietoje (Draudimo vieta).

2.1 Pastatai

2.1.1 Draudimo objektu yra pastatas, nurodytas draudimo polise.

Pastatu laikomos jo sudėtinės dalys, vidaus įrengimai ir nuolatinei pritvirtinti statiniai ir konstrukcijos, skirti pastato aptarnavimui, t. y.:

- statiniai, įranga ir paviršiaus danga;
- šildymo, šaldymo, vandentiekio, kanalizacijos, lietaus nuotekų sistemos pastato viduje, ventiliacijos, kontrolės ir komunikacijos įranga ir prietaisai, kabeliai, vamzdžiai ir talpos, priklausančios anksčiau minėti įrangai;
- liftai, laiptai, laiptų aikštelės, prieangiai, laikrodžiai, tvoros ir aptvėrimai, vartai, vandens bakai bei lietaus vamzdžiai, stogai ir priešgaisriniai išėjimai;
- išorinės ir požeminės vandens talpyklos, vandentiekis, kanalizacija, dujos, elektros ar telefono linijos, kabeliai ir vamzdynai nuo pastato jungties iki jungties su bendrojo naudojimo tinklais ir magistralėmis, konvejeriai, pavariniai velenai, juostos, lynai, virves, trosai ir kita panaši įranga, įskaitant visas palaikančias struktūras, patalpose ar jų artimiausioje aplinkoje, privažiavimuose, visi Draudėjui priklausantys daiktai, ar daiktai už kuriuos jis yra atsakingas;
- nedideli priestatai su jų vidaus įranga, patogumais, kiemais, automobilių parkavimo vietos, aptarnavimo keliai, pakrovimo estakados, rampos, gatvės baldai, priklausantys draudėjui, kiti nedideli pastatai ir vidaus įranga, priklausantys ar sujungti su polise nurodytais pastatais, degalų ir naftos talpyklos, taip pat pagalbinė įranga;
- turtas atvirame kieme ar teritorijoje, priklausantis ir naudojamas kartu sus pastatais.

Pastatu nėra laikoma:

- gruntas ar žemė, kuri yra po žemutiniu aukštu ir žemiau pamato perdengimo plokštės, jų sutvirtinimas;
- kita žemė pastatui priklausančioje teritorijoje.

2.1.2 Draudimo objektu taip pat yra priklausantys Draudėjui nuosavybės teise ar koku kitu būdu ir skirti pastatui aptarnauti:

- nuolatinei su įprasti pastatui priklausantys statiniai, išskyrus stogines automobiliams, šiukšlėms ar kitiems tikslams, jei jų plotas daugiau nei 40 kvadratinų metrų ir jie nėra atskirai įvardinti;
- pastovūs nekilnojamo turto eksploatavimo įrengimai ir įrankiai;
- įranga, skirta bendram pastato savininkų ar nuomininkų naudojimui.

2.1.3 Draudimo objektu nėra:

- statiniai ar įrengimai, kuriuos įrengė pastato ar patalpų naudotojai, net jeigu jie yra ir nuolatinės pastato dalys (pvz.: papildomos pertvaros, židiniai, krosnys ir pan.). Šalims sutarus, draudimo objektu taip pat gali būti laikoma Draudėjo išnuomotas turtas, kuris buvo pagerintas nuomininko sąskaita;
- struktūros, už kurių priežiūrą atsako daugiabučio namo bendrasavininkiai kiekvienas atskirai, išskyrus nuolatinę įprastinę įrangą ir paviršiaus dangas;
- struktūros, įrengimai, laidai ir vamzdžiai, naudojami išimtinai verslui, vykdomam apdraudžiamo pastato viduje, prijungti prie gamybinių mechanizmų ir įrangos, naudojamos pastate;
- karjerai, poliai, prieplaukos, pylimai, dambos, kanalai, tiltai, keliai;
- statomi pastatai iki jų pridavimo eksploatacijai.

2.2 Kilnojamas turtas

Draudimo objektu yra laikomas kilnojamas turtas, nurodytas draudimo polise ir esantis nurodytoje vietoje (draudimo vietoje).

Jeigu nėra sutarta kitaip ir nurodyta draudimo polise, nėra apdraudžiama:

- ne nuosavas Draudėjo turtas, kaip pvz., lizinguojamas arba išsinuomotas;
- duomenys ir programinė įranga informacinių technologijų įrenginiuose;
- brėžiniai, bylos, modeliai, šablonai;
- transporto priemonės ir savaeigės mašinos bei įranga, o taip pat jų priedai ir aksesuarai;
- orlaiviai;
- registruojami laivai ir valtys;
- pinigai ir vertybiniai popieriai, įskaitant kuponus, loterijos bilietus, garantinius raštus, čekius, akcijas;
- augalai ir gyvūnai;
- juvelyriniai dirbiniai, kolekcijos, brangakmeniai, brangieji metalai, retos knygos ar darbai, antikvariniai daiktai, lydiniai, meno dirbiniai, kailiai;
- prekės ar turtas, kuris gabenamas, perkeliamas, pervežamas;
- visų rūšių įrankiai, pavyzdžiui: grąžtai, frezos, kitos dalys, kurios eksploatacijos laikotarpiu daugelį kartų keičiamos, pavyzdžiui: saugikliai, šviesos šaltiniai, elementai, filtrų masė ir įdėklai;
- automobiliai;
- montuojamas ar instaliuojamas turtas ar turtas, kuris yra bandomas ar tikrinamas.

DRAUDIMINIAI ĮVYKIAI IR APRIBOJIMAI

2.3 Draudiminiai įvykiai

Draudiminis įvykis – tai bet koks staigus, atsitiktinis ir nenumatytas fizinis apdrausto turto, esančio

draudimo polise nurodytoje vietoje, sunaikinimas ar sugadinimas draudimo periodu dėl bet kokių priežasčių, išskyrus tas, kurios nurodytos kaip nedraudiminiai įvykiai ar išimtys (išskirtos žemiau tekste).

2.4 Pagrindinės išimtys

Šiuo draudimu nėra atlyginami nuostoliai, sunaikinimas ar sugadinimas bet kokio turto, ar bet kokia civilinė atsakomybė, ar bet koks kūno sužalojimas, tiesiogiai ar netiesiogiai atsiradę, susidarę ar kilę dėl:

- 2.4.1 žemės drebėjimo, ugnikalnio išsiveržimo, cunamio, taifūno, ciklono arba sūkurinės audros;
- 2.4.2 branduolinės reakcijos, radioaktyvaus apšvitinimo, radioaktyvaus užteršimo ar branduolinio kuro išsiliejimo bei paplitimo;
- 2.4.3 radioaktyvių, toksinių ar kitokių pavojingų bei sprogstančių medžiagų ar branduolinio kuro komponentų;
- 2.4.4 karo, invazijos, karinių veiksmų (nesvarbu, ar karas paskelbtas ar ne), pilietinio karo, maišto, revoliucijos, sukilimo, riaušių, streiko, lokauto, civilinių neramumų, sąmokso, dėl užsienio karinių pajėgų priešiško veiksmų ar panašių karinių operacijų, dėl karinių pajėgų ar užurpuotos jėgos ar dėl bet kokių vieno asmens ar kelių asmenų, veikiančių bet kurios organizacijos, kurios tikslas – nuversti ar įtakoti de jure ar de facto veikiančias valdžios institucijas, vardu, teroro ar prievartinių veiksmų;
- 2.4.5 arešto, priverstinio nusavinimo, rekvizicijos ar objektų sugadinimo ar sunaikinimo teisėtos ar faktinės vyriausybės arba valdžios nurodymu;
- 2.4.6 slėgio bangos, sukeltos lėktuvo ar kitokio skraidančio objekto.

KITI NEDRAUDIMINIAI ĮVYKIAI

2.4.7 Susidėvėjimas

Šis draudimas neapima nuostolių, kurie atsirado dėl susidėvėjimo, surūdijimo, korozijos, irimo, oksidacijos, grybo, puvimo, smogo, skruzdėlių, kenkėjų, parazitų, užteršimo, medžiagos susidėvėjimo, fermentacijos, džiuvimo, garavimo, svorio praradimo, kokybės praradimo, oro, šviesos, natūralaus šildymo ar džiovinimo poveikio, lėto ir ilgo Draudėjo pastato vamzdinių ar kitų mechanizmų veikimo, viršijančio instrukcijose numatytus maksimalius apkrovimus bei apimtis ar panašaus laikniško poveikio arba klaidingo objekto ar jo dalių funkcionavimo ar panaudojimo.

2.4.8 Aptarnavimo išlaidos

Draudikas neatlygina išlaidų reguliavimui ir remontui, prevenciniam ar periodiškam aptarnavimui, dalių pakeitimui, sąryšyje su aptarnavimu ar funkcinių sutrikimų eliminavimu.

2.4.9 Gamybos klaidos ir netinkamas darbas

Draudikas neapmoka nuostolių, kuriuos sukelia netinkamas darbas, įranga ar medžiagos, gamybos

klaidos, klaidos skaičiavimuose ir brėžiniuose, neteisingi patarimai ar instrukcijos, susietos su žaliavomis, pusgaminiais ar produktais ar užsakovo turto, kuris buvo suremontuotas, kitu būdu aptarnautas ar kitaip buvo Draudėjui patikėtas.

Draudikas taip pat neapmoka defektuoto ar iš defektuotų medžiagų pagaminto objekto ar jo dalies remonto išlaidų, net jeigu tų defektų priežastis yra klaida skaičiavimuose ar brėžiniuose, ar klaidingos instrukcijos ar patarimas.

Nuostoliai, kurie kyla kaip minėtų defektų pasekmė kitam apdraustam turtui yra atlyginami.

2.4.10 Sutartys

Draudikas neatlygina nuostolių ir išlaidų, už kurias pagal sutartį, garantijas, aptarnavimo sutartis ar panašius įsipareigojimus atsako tiekėjas, gamintojas ar bet kuri kita šalis. Tačiau nuostoliai, kurie nesant tokių įsipareigojimų būtų apmokami, yra dengiami, jeigu Draudėjas įrodo, kad atsakingos šalys negali įvykdyti savo įsipareigojimų dėl žalos atlyginimo.

Jeigu Draudėjas pats yra objekto gamintojas ar pardavėjas, nuostoliai nėra atlyginami, jeigu gamintojas ar pardavėjas būtų atsakingas už juos, remiantis garantijomis, kurias jis suteikia savo versle.

2.4.11 Kriminaliniai nusikaltimai

Draudimas nedengia nuostolių, patirtų dėl sukčiavimo, suklastotos apskaitos, išeikvojimo ar panašių administracine ar baudžiamąja teise nustatytų pažeidimų.

2.4.12 Dingimas

Draudimo apsauga neapima turto dingimo, pasisavinimo ar vagystės, jeigu:

- įvykio aplinkybių neįmanoma nustatyti;
- dingimas yra nustatomas tik inventorizacijos metu.

Nuostoliai dėl vagystės neatlyginami, jeigu atsižvelgiant į turto vertę ir saugojimo aplinkybes Draudėjas nesiėmė atitinkamų prieinamų saugumo priemonių.

2.4.13 Sprogdinimas

Draudikas neatlygina nuostolių, kuriuos sukelia profesionalus sprogdinimas ar kasimo darbai arba oficialių institucijų sprogdinimų detonacija. Vienok, žala, kuri kitu atveju būtų laikoma apdrausta pagal draudimo sutarties sąlygas, būtų atlyginama, jeigu Draudėjas įrodytų, kad atsakinga šalis nėra pajėgi įvykdyti savo įsipareigojimus.

2.4.14 Turtas išorėje

Draudikas neatlygina žalos kilnojamam turtui išorėje arba neapdraustame pastate, išskyrus atvejus, kai tokia įranga yra skirta naudoti tokiose patalpose arba išorėje.

2.4.15 Pagalbinės medžiagos

Draudimas nedengia nuostolių, sukeltų pagalbinėms medžiagoms, naudojamoms mašinose ir įrengimuose, tokioms kaip degalai, aušinimo prie-

monės, tepalai, kuras, kiti skysčiai, semtuvai, kabeliai, saugikliai, filmai, ryškalai, reagentai ir guminės padangos, išskyrus tuos atvejus, kai tos sunaudojamos medžiagos buvo pažeistos ryšium su kitu nuostoliu, dengiamu pagal šias taisykles.

2.4.16 Informacinių technologijų klaidos

Draudimo apsauga neapima žalos informacinių technologijų įrangai ar duomenų kaupikliams, duomenims ar programoms, kuriuos sukelia klaidingas programinės ar techninės įrangos veikimas, magnetinių laukų poveikis duomenims ar duomenų dingimas.

2.4.17 Tiekimo sutrikimai

Draudimas neapima nuostolių, kurios sukelia elektros, dujų, skysčių, šilumos ar kiti tiekimai, išskyrus, jei tai numatyta draudimo sutartyje, šaldytų produktų gedimą dėl elektros energijos tiekimo bendro naudojimo perdavimo linijomis.

2.4.18 Gruntiniai vandenys

Draudikas neatlygina žalų, kurias sukelia gruntinio vandens lygio pakitimai.

2.4.19 Nuvertėjimas

Draudimas taip pat neatlygina nuvertėjimo ar nuostolio, kuris neturi įtakos turto panaudojimui.

2.4.20 Žinomi trūkumai

Draudikas neatlygina nuostolių, kai jie kyla dėl įdingų savybių ar trūkumų, buvusių dar prieš pasirašant draudimo polisą, ir apie kuriuos žinojo Draudėjas ar jo atstovas, nesvarbu, ar Draudikas apie šiuos trūkumus ir ydingas savybes buvo informuotas, ar ne.

2.4.21 Veiklos sumažinimas ar nutraukimas

Draudimo apsauga neapima žalų, kurios kyla dėl dalinio ar visiško veiklos nutraukimo, kai patalpos paliekamos tuščios ar yra nepakankamai prižiūrimos.

2.4.22 Nuomojami įrenginiai

Draudimo apsauga neapima žalos išnuomotiems įrengimams, už kuriuos įstatymų numatyta tvarka pagal nuomos arba techninio aptarnavimo sutartį atsako savininkas.

2.4.23 Potvynis

Jei nesutarta kitaip, Draudikas neatlygina nuostolių, sukeltų dėl potvynio, vandens lygio pakilimo, taip pat dėl bangų, sukeltų audros, ledo tirpimo ar sangrūdų, polaidžio, vandens lygio pakilimo dėl sniego tirpimo ar liūtės.

2.5 Specialios išimtys

Jeigu draudimo sutartyje nėra numatyta kitaip, galioja ir šios išimtys:

2.5.1 Terorizmo išimtis (žr. Priedą „Terorizmo išimtis“).

2.5.2 Elektronikos rizikų išimtis (žr. Priedą „Elektronikos rizikų išimtis“).

2.6 Mašinų ir įrengimų gedimas

Jeigu draudimo sutartyje nėra nurodyta, kad draudimo apsauga apima ir mašinų bei įrengimų gedimą, draudimo apsauga taip pat negalioja žaloms, kurias sukelia įrengimų, įrangos ir mašinų elektriniai ar mechaniniai gedimai, avarijos, vamzdžių, skysčių indų, talpyklų, boilerių perkaitimas ar sprogimas.

2.7 Papildomos turto draudimo sąlygos

Į draudimo sutartį gali būti įtrauktos ir papildomos draudimo sąlygos, nurodytos priede „Papildomos visų rizikų draudimo sąlygos“. Galioja tik tos minėtos papildomos draudimo sutarties sąlygos, kurių numeris ir pavadinimas nurodytas draudimo polise.

2.8 Saugumo reikalavimas

Rūsyje laikomą turtą būtina padėti bent 10 cm virš žemės. Rūsys – tai žemiausiai esantis aukštas / patalpa, kurio grindys pilnai arba iš dalies yra vienu metru po žeme.

B DALIS VERSLO PERTRAUKIMAS

3 DRAUDIMO OBJEKTAS

3.1 Draudimo objektas yra draudimo sutartyje aptarti finansiniai Draudėjo nuostoliai dėl visiško ar dalinio nurodytoje vietoje nurodyto Draudėjo vykdomo verslo nutraukimo.

3.2 Finansiniu nuostolius sudaro:

- Draudėjo negautas pelnas;
- pastovios išlaidos; bei
- dalis kintamų kaštų (dalis darbo užmokesčio, įskaitant ir atitinkamą dalį socialinio draudimo mokesčių).

Pagal šias taisykles, per draudimo sutartyje numatytą nuostolių atlyginimo laikotarpį nuo draudimo periodo pradžios susidarantią pelno, pastovių ir dalies kintamų išlaidų sumą padengianti Draudėjo verslo apyvartos (toliau „apyvartos“) dalis, yra vadinama draudimo verte.

Gali būti apdraudžiamos ir / arba vien tik:

- papildomos išlaidos (pvz., išlaidos, laikinai kitų patalpų nuomai);
- negauta nuoma.

4 DRAUDIMO SUMA

Draudimo sumą pasirenka Draudėjas, remiantis trejų ankstesnių finansinių metų pelno, pastovių išlaidų ir dalies kintamų išlaidų rezultatais.

5 NUOSTOLIŲ ATLYGINIMO LAIKOTARPIS

Nuostolių atlyginimo laikotarpis yra draudimo sutartyje nurodytas laiko tarpas, kuris prasideda po lauki-

mo laikotarpio (žr. 7 punktą) ir kurios metu Draudikas atlygina Draudėjo patirtus finansinius nuostolius, nurodytus 4.2 punkte.

6 FRANŠIZĖ

6.1 Verslo pertraukimo atveju franšizė yra išreiškiama laiko tarpu (laukimo laikotarpiu), nurodytu draudimo sutartyje. Laukimo laikotarpis prasideda tuo metu, kai nutrūksta verslas. Draudikas nemoka draudimo išmokos už finansinius nuostolius, kuriuos Draudėjas patiria laukimo laikotarpiu.

6.2 Franšizė gali būti išreikšta ir pinigų suma. Tokiu atveju iš Draudėjo patirtų nuostolių verslo nutraukimo laikotarpiu yra išskaičiuojama franšizė arba Draudikas pradeda mokėti draudimo išmoką tik tada, kai Draudėjo finansiniai nuostoliai viršija franšizės sumą. Franšizė taip pat gali būti nurodyta procentais nuo patirto nuostolio dydžio. Tuo pat metu gali būti nurodyta ir minimali ir/ar maksimali franšizės suma.

6.3 Franšizė gali būti ir kombinuota, t. y. nurodomas laukimo laikotarpis ir minimali franšizės suma ar kita derinys iš anksčiau nusakytų variantų.

7 DRAUDIMINIAI IR NEDRAUDIMINIAI ĮVYKIAI

7.1 Draudikas atlygina finansinius nuostolius kilusius dėl verslo operacijų pertraukimo, su sąlyga, jei šie nuostoliai yra tiesioginė draudiminio įvykio pagal šių taisyklių A dalį, pasekmė, t.y. žalos apdraustam pagal A dalį turtui pasekmė.

7.2 Nedraudiminiai įvykiai įvardyti šių taisyklių A dalyje.

8 NUOSTOLIŲ ATLYGINIMO NUOSTATOS

8.1 Nuostolių suma

Draudikas atlygina finansinius Draudėjo nuostolius draudimo sumos ribose. Išmoka yra apskaičiuojama draudimo sumą dauginant iš santykio gauto padalinus apyvartos sumažėjimą kilusį dėl draudimo periodu įvykusio draudiminio įvykio, iš apyvartos, kuri galėjo būti gauta draudimo sutartyje nurodytu laikotarpiu nuo draudimo pradžios, draudiminis įvykis nebūtų įvykęs.

8.2 Nuostolių suma praėjus draudimo periodui

Jei nuostolių ir atsakomybės laikotarpis tęsiasi pasibaigus draudimo periodui, tai draudimo vertė, apyvarta, kuri galėjo būti pasiekta, jeigu nebūtų įvykęs draudiminis įvykis, ir apyvartos sumažėjimas yra skaičiuojami nuostolio atlyginimo laikotarpiui, nurodytam draudimo sutartyje ir einančiam iki verslo pertraukimo efekto pasekmių pabaigos, bet ne vėliau kaip nuostolio atlyginimo laikotarpio pabaiga.

Draudimo išmoka lygi draudimo vertės, paskaičiuotos ankstesniu būdu daliai, kokią dalį ankstesniu būdu paskaičiuotas apyvartos sumažėjimas sudaro tokiu pat būdu paskaičiuotos apyvartos.

Draudimo išmoka negali vienok viršyti draudimo sumos.

9

9.1 Išlaidos siekiant sumažinti pelno netekimą

Į draudimo išmokos sumą taip pat įtraukiami kiti papildomi, finansiškai nustatomi kaštai ir išlaidos, kurias patiria Draudėjas, ir kurios sumažina pelno netekimą nuostolio atlyginimo laikotarpiu, mažiausiai tokia pačia suma kaip ir šie papildomi kaštai ir išlaidos.

9.2 Kitos nuostolio apskaičiavimo sąlygos

9.2.1 Draudimas padidintomis sumomis.

Jei draudimo suma yra didesnė nei draudimo vertė, laikoma, kad tai yra draudimas padidintomis sumomis. Tokiu atveju nuostoliui paskaičiuoti vis tiek taikoma draudimo vertė.

9.2.2 Verslo operacijų nutraukimas.

Jei verslo operacijos yra sustabdomos po materialios žalos, tai nuostolių suma lygi negautam pelnui, sumokėtoms pastovioms išlaidoms ir išlaidoms atlyginimams, kurios yra įtrauktos į draudimo sumą, laikotarpiui iki verslo operacijų atnaujinimo, tačiau ne ilgesniam nei nuostolio atlyginimo laikotarpis.

9.2.3 Verslo operacijų plėtimas.

Kai skaičiuojamas apyvartos sumažėjimas, neatsižvelgiama į jokią verslo vystymą ar išplėtimą nuostolio atlyginimo laikotarpiu.

9.2.4 Atstatymo darbų vilkinimas.

Draudikas atlygina verslo pertraukimo nuostolius, tik tuo laikotarpiu, kuris yra būtinas atstatyti materialų turtą efektyviais atstatymo metodais.

Draudėjas turi imtis visų priemonių atstatyti savo veiklą per kuo trumpesnį laikotarpį, jei Draudėjas nevykdo šio įsipareigojimo, tai Draudikas atlygina nuostolius tik už laikotarpį, būtinai reikalingą atstatyti Draudėjo veiklą.

10 DRAUDIMO IŠMOKA

10.1 Draudimo išmoka laikoma nuostolių suma, apskaičiuota pagal ankstesnes taisykles, atėmus:

- sumą, sutaupyta per nuostolio atlyginimo laikotarpį, nes buvo nebūtina apmokėti išlaidas, įtrauktas į draudimo sumą, dėl materialios žalos ar todėl, kad tos išlaidos sumažėjo ar buvo pamokėtos pagal kitą draudimo sutartį, ar kitaip sutaupytos;

- sumą, kuri Draudėjo ar jo naudai veikiančios asmens pelnas iš verslo žalos atlyginimo laikotarpiu padidėjo dėl patirtos žalos;

- dalį pardavimo pajamų, jei jos atlyginamos pagal A dalį.

10.2 Maksimali kompensacija. Maksimali draudimo išmokos suma bet kokiam patirtam nuostoliui lygi draudimo sumai, net jei nuostolio atlyginimo laikotarpis viršija draudimo periodą. Jei draudimo periodas tęsiasi ir pasibaigus nuostoliams, Draudėjas gali, atstatyti ankstesnę draudimo vertę, sumokėdamas papildomą draudimo įmoką, proporcingą draudimo sumos daliai, atitinkančiai draudimo išmoką.

SAŲGOS, TAIKOMOS A IR B DALIMS

11 KITOS NUOSTATOS

Kiekviena šių taisyklių ir sąlygų dalis turi būti interpretuojama laikantis nuostatos, kad draudimo tikslas yra ne Draudėjo pasipelnymas, tačiau, realiai patirtų nuostolių atlyginimas pagal šias taisykles ir sąlygas.

12 SAUGUMO REIKALAVIMAI

Draudėjas turi laikytis saugumo reikalavimų, nurodytų draudimo polise ir Bendrosiose draudimo sutarties sąlygose, o taip pat šių saugumo reikalavimų:

12.1 atliekant darbus su ugnimi turi būti vykdomi draudimo polise nurodyti reikalavimai. Darbais su ugnimi laikomi tokie darbai, kai kyla žiežirbos arba naudojama dujinė ugnis, kita atvira ugnis arba karšto oro srovė;

12.2 langai, durys ir kiti angos sandėliuose turi būti uždaryti taip, kad užtikrintų apsaugą nuo vagysčių ar įsilaužimo. Apsauga ir užraktai turi atitikti apsaugos nuo vagysčių reikalavimus, nurodytus draudimo polise arba jo prieduose;

12.3 seifo ar saugyklos durys turi būti užrakintos po atidarymo, raktas nuo jų neturi būti saugomas toje pačioje patalpoje;

12.4 kasos aparatai ir grynųjų pinigų registrai turi būti palikti be pinigų ir atviri uždarytose saugojimo patalpose;

12.5 jungtys tarp vamzdžių ir su jais sujungtų prietaisų turi atitikti gamintojo, importuotojo ar atitinkamų žinybų pateiktas instrukcijas ir reikalavimus;

12.6 daiktai žemiausiame pagrindo (rūsiose ir pusrūsiose, kur grindys yra visai ar bent dalinai bent jau 1 metru žemiau žemės paviršiaus) lygyje turi būti saugojami mažiausiai 10 cm aukštyje nuo grindų;

12.7 vamzdynas turi būti tinkamai prižiūrimas ir apsaugotas nuo užšalimo. Iš vamzdyno turi būti išleistas visas vanduo, jeigu pastatas nėra tinkamai šildomas ir prižiūrimas šaltuoju metų laiku;

12.8 apdraustas turtas turi būti aptarnaujamas pagal gamintojo arba importuotojo rekomendacijas

ar reikalavimus. Įrašai apie aptarnavimo procedūras turi būti išsaugomi;

12.9 sisteminė ir vartotojiška programinė įranga bei duomenų kopijos turi būti daromos ne rečiau kaip kartą per savaitę ir dvi atnaujintos jų kopijos turi būti saugojamos magnetiniuose duomenų kaupikliuose (diskeliuose ar panašiai). Viena kopija turi būti saugoma ugniai atspariame specialiai tam skirtame seife. Kita kopija turi būti laikoma atskiroje ugnies rizikos požūrių zonoje (kitame pastate ar pastato vietoje, į kurį ugnis neišplistų iš pirmosios duomenų saugojimo vietos) arba ji turi būti saugojama specialioje ugniai atsparioje spintoje, ne mažiau nei klasės S60 DIS;

12.10 raktai ir kiti kontrolės prietaisai, apsaugojantys nuo įėjimo į patalpas turi būti patikimai saugomi ir nepatikimi pašaliniami;

12.11 jeigu sutariama, kad draudimas galioja ir pervežant apdraustą turtą, turtas neturi būti patikėtas pervežimui asmenims, kurių pagal amžių ir sveikatos būklę nėra tinkami šiai užduočiai;

12.12 Draudėjas įsipareigoja, kad visas pagrįstai reikalingas turto apsaugas ir signalizacijas, kurios yra jo žinioje ir funkcionavo sudarant draudimo sutartį, išlaikyti veikiančias visą draudimo periodą ir pranešti raštu Draudikui apie bet kokius šių sistemų pakeitimus.

13 DRAUDIMO SUTARTIES SUDARYMAS

13.1 Prieš sudarydamas draudimo sutartį, Draudėjas ar jo įgaliotas asmuo pateikia raštišką prašymą anketą (priedas Nr. 1), kurioje privalo pilnai ir tiksliai atsakyti į visus klausimus, kurie yra svarbūs Draudikui prisiimant draudimo atsakomybę.

13.2 Draudimo sutartis gali būti sudaryta ir Draudėjui pateikus informaciją raštu kita forma nei nurodyta Priede Nr. 1. dokumento pavidale arba pateikus žodžiu prašymą sudaryti draudimo sutartį.

14 DRAUDIMO RIZIKOS PADIDĖJIMAS

14.1 Galimi draudimo rizikos padidėjimo atvejai, apie kuriuos Draudėjas privalo informuoti Draudiką Bendrosiose draudimo sutarties sąlygose nurodytais terminais:

- Draudėjo veiklos pobūdžio pasikeitimas;
- veiklos visiškasis ar dalinis nutraukimas ar sustabdymas;
- remonto ar rekonstrukcijos darbai;
- draudimo sutartyje nurodyto turto paskirties pasikeitimas;
- naujų potencialių pavojaus židinių atsiradimas;
- turto vertės pasikeitimas dėl papildomų investicijų;

- turto buvimo vietos pakeitimas;
- veiklos išplėtimas;
- kitų duomenų, kuriuos Draudėjas paprašė raštu pateikti, sudarant draudimo sutartį pasikeitimas.

14.2 Dėl draudimo rizikos padidėjimo taip pat žiūrėti Bendrąsias draudimo sutarties sąlygas.

15 DRAUDIMO ĮMOKOS SKAIČIAVIMAS

15.1 Draudimo įmokos skaičiavimo pagrindas turto vertė. Minimalūs draudimo įmokų tarifai yra pateikti Priede Nr. 3.

15.2 Draudimo įmokos tarifui turi įtakos:

- vieta, kurioje yra turtas;
- pastatų ir patalpų pagrindinių konstrukcijų statybinės medžiagos;
- turto apsaugos sistemos;
- vykdoma veikla;
- atstumas nuo potencialių pavojaus šaltinių;
- laukimo laikotarpis;
- žalos atlyginimo laikotarpis;
- kiti faktoriai, kuriuos Draudėjas prašo įvardinti raštu prieš sudarant draudimo sutartį.

16 DRAUDIMO IŠMOKA

16.1 Draudimo išmoka šių taisyklių A daliai yra paskaičiuojama pagal Bendrąsias žalos ir išmokos dydžio nustatymo taisykles turto draudimui ir šias taisykles:

16.1.1 draudimo išmoka mašinoms ir įrengimams, varomiems vidaus degimo varikliams, skaičiuojama einamąja verte;

16.1.2 jeigu objektas, kurio vertė prieš draudiminį įvykį buvo mažesnė nei 50 % atstatomosios vertės arba mašinos ir įrengimai, varomi vidaus degimo varikliu, buvo remontuoti, žalos atlyginimas skaičiuojamas pagal remonto išlaidas. Maksimali draudimo išmoka, vienok, yra skirtumas tarp einamosios turto vertės ir išlikusio turto vertės;

16.1.3 nepriklausomai nuo to, kas pasakyta apie nepilną draudimą Žalos ir išmokos dydžio nustatymo taisyklėse turto draudimui, kai nepilnas draudimas yra vertinamas, draudimo suma yra lyginama su atstatomąja verte, net kai drausta buvo einamąja verte.

16.2 Franšizė darbams su ugnimi. Jeigu draudiminis įvykis kyla dėl darbų su ugnimi (žr. punktą 5.1), draudimo polise nurodyta franšizė didinama 10 kartų, tačiau ji negali būti didesnė nei 60 000 LT arba draudimo polise nurodyta franšizė, jei pastaroji didesnė nei 60 000 Lt.

16.3 Draudimo išmokos apskaičiavimo principai verslo pertraukimui yra nurodyti šių taisyklių B dalyje.

16.4 Draudimo išmokos dydžio nustatymo ir išmokėjimo sąlygas taip pat žr. Bendrosiose draudimo sutarties sąlygose.

17 PAPILDOMOS SĄLYGOS

Abipusiu raštišku susitarimu į draudimo sutartį gali būti įtrauktos papildomos draudimo sąlygos (žr. priedą „Papildomos visų rizikų draudimo sąlygos“, draudimo polise nurodant jų numerį ir pavadinimą. Jei Draudikas pateikia raštišką nurodymą, Draudėjas privalo sumokėti papildomas įmokas už šias papildomas sąlygas.

Priedas

PAPILDOMOS VISŲ RIZIKŲ DRAUDIMO SĄLYGOS

Šios sąlygos abipusiu raštišku susitarimu gali būti įtrauktos į draudimo sutartį, nurodant draudimo polise jų numerį, pavadinimą.

1 papildoma sąlyga. LAIKINAS PERKĖLIMAS

Pagal šią sąlygą apdraudžiamas turtas, išskyrus atsargas, yra dengiamas laikotarpiui, kai turtas yra laikinai perkeltas valymo, renovacijos, taisymo ar kitoms panašioms tikslams, nesvarbu ar tose pačiose, ar kitose patalpose, ar yra pervežamas.

Atlyginama suma pagal šį praplėtimą negali viršyti kiekvieno atskiro apdrausto objekto draudimo sumos, kuri būtų išmokama, jeigu toks turtas būtų sunaikintas tose turto draudimo vietose iš kurių jis buvo laikinai perkeltas.

Ši sąlyga nėra taikoma turtui, jeigu jis yra kitais draudimais apdraustas ar yra Draudėjo naudojamas ar saugomas, tačiau jam nepriklauso, išskyrus įrangą ir gamybos atsargas.

2 papildoma sąlyga. PROFESINIAI HONORARAI

Į draudimo sumas yra įtraukti:

Architektų, konsultantų, konsultantų-inžinierių, matininkų ir kiti profesiniai pagrįsti ir būtini honorarai, išmokėti atstatant, remontuojant, pakeičiant sunaikintą, prarastą ar pažeistą turtą. Jie apmokami iš polise kiekvienam turtui nurodytos draudimo sumos, išskyrus honorarus pretenzijos paruošimui.

3 papildoma sąlyga. NUOSTOLIO VIETOS TVARKYMAS

Šiuo draudimu padengiamos tos būtinos ir reikalingos, pilnai ir pamatuotai draudėjo patirtos išlaidos šalinant sugadinto turto ar jo dalies nuolaužas, jį demontuojant ar paramstant, kai turtas yra sugadinamas ar sunaikinamas dėl draudiminio įvykio, neviršijant 10 % apdrausto turto pažeistos dalies draudimo sumos, nurodytos draudimo polise.

Tačiau Draudikas nedengia Draudėjo turto, aplinkos, atsargų ar produktų valymo, išvalymo ar apvalymo išlaidų.

Bet kokių atveju maksimali atlyginama suma negali viršyti polise nurodytos draudimo sumos.

4 papildoma sąlyga. KONTRAKTO KAINA

Jeigu draudiminio įvykio metu buvo sunaikintos, prarastos ar pažeistos prekės, kurios jau buvo parduotos, bet dar nepristatytos, tai Draudikas padengs nuostolius, pagrįstus tokių prekių prekių pardavimo pagal kontraktą kainą. Tačiau, jeigu prekės buvo apdraustos proporciniu draudimu, tai ši proporcija bus taikomas ir atlyginant parduotų, bet dar nepristatytų prekių nuostolius.

5 papildoma sąlyga. ATSARGŲ DEKLARAVIMAS

Draudėjas turi per 30 dienų pranešti raštu Draudikui kiekvieno mėnesio/ketvirčio pabaigoje buvusių atsargų likučių vertes.

Jeigu toks pranešimas nėra atsiųstas, tai yra laikoma, kad prekių vertė lygi draudimo sumai.

Pasibaigus draudimo periodui, draudimo įmoka bus koreguojama pritaikant draudimo poliso sudarymo metu susitartą draudimo įmokos tarifą deklaruotų atsargų vidutinei sumai, tai yra visų deklaruotų prekių verčių sumai, padalintai iš deklaracijų/pranešimų skaičiaus.

Jeigu tokiu būdu apskaičiuota reali draudimo įmoka yra didesnė už išankstinę sumokėtą draudimo įmoką, tai Draudėjas privalo sumokėti papildomą įmoką, jeigu mažesnė – dalį įmokos Draudėjui sugrąžina Draudikas.

Jeigu draudimo sumos nėra mažinamos išmokėtų už draudiminiuosius įvykius sumomis, tai tokiu atveju Draudėjas privalo, atstatant ankstesnes draudimo sumas, sumokėti papildomas įmokas.

6 papildoma sąlyga. KAPITALO PADIDINIMAS

Pagal šią sąlygą Draudikas įtraukia į apdrausto turto sąrašą:

- a) bet kokį naujai įsigytą pastatą, įrengimus ar atsargas, jeigu tai nėra kitaip apdrausta, ir
- b) priestatus, papildymus ir kitus pastatų, įrengimų ar gamybos pagerinimų draudimo periodu, bet kurioje nurodytoje draudimo vietoje, su sąlyga, kad:
  - i) bet kokių atveju šis papildymas neviršija 5 % nuo visos draudimo sumos;
  - ii) Draudėjas įsipareigoja pristatyti smulkia ataskaitą apie tokį kapitalo papildymą bei sumokėti papildomą įmoką, jei Draudikas pareikalautų.

7 papildoma sąlyga. VERSLO PERTRAUKIMAS DĖL DARBUOTOJO NEDARbingumo

Pagal šią sąlygą draudimas taip pat apima verslo operacijų nutraukimą, jei tokie nuostoliai yra tiesioginė pasekmė draudimo periodu įvykusio nelaimingo atsitikimo, kuris sukėlė nuolatinio Draudėjo darbuotojo darbingumo netekimą ar mirtį.

Nelaimingu atsitikimu laikomas staigus, išorinis poveikis, kurio negalėjo kontroliuoti nukentėjusysis ir kuris sukėlė kūno sužalojimą.

Apsinuodijimas dujomis, paskendimas, saulės ar šilumos smūgis, hipotermija, netyčinis apsinuodijimas substancijomis taip pat laikomi nelaimingais atsitikimais.

Sužalojimas nelaikomas nelaimingu atsitikimu, kai jį sukelia:

- toksinis efektas medžiagų, naudotų kaip maistas ar gėrimai;
- operacijos, gydymas ar kitos medicininės procedūros, išskyrus procedūras, kurios buvo taikomos, norint išvengti nelaimingų atsitikimų / pasekmių;
- apsinuodijimas vaistas, alkoholiu ar kitomis toksinėmis medžiagomis.

BENDROSIOS ŽALOS IR IŠMOKOS DYDŽIO NUSTATYMO TAISYKLĖS TURTO DRAUDIMUI

Išmokos dydis turto draudimo atveju yra skaičiuojamas remiantis šiomis taisyklėmis, jeigu draudimo sutartyje nėra numatyta kitaip.

TURTO DRAUDIMO SUMA

1.1 Draudimo suma

Turtas yra apdraudžiamas sutarta draudimo suma, kuri yra nurodoma draudimo polise kiekvienam objektui atskirai.

Draudimo suma gali būti nustatoma remiantis:

1.1.1 Atstatomąja verte

Atstatomoji vertė - tai suma, reikalinga įsigyti, pastatyti, pagaminti naują tokį patį ar panašų, tos pačios paskirties ir kokybės turtą toje pačioje vietoje.

Jeigu nėra sutarta kitaip ir nurodyta draudimo sutartyje, laikoma, kad draudimo suma yra nustatyta remiantis atstatomąja verte.

1.1.2 Einamąja verte

Einamoji vertė – tai suma, gauta iš atstatomosios vertės išskaičiuojant nuvertėjimą dėl amžiaus, naudojimo, sumažėjusių panaudojimo galimybių ir panašių priežasčių. Atsižvelgiama į tokio turto panaudojimo galimybių sumažėjimą dėl vietovės sąlygų (ekonominė situacija, vykdomos veiklos nutraukimas ir pan.).

1.2 Draudimo sumos svarba

Draudimo suma būtina paskaičiuojant draudimo įmoką ir nusako maksimalų žalos atlyginimą, bet tai nėra žalos apskaičiavimo apmokėjimo pagrindas.

2 IŠMOKA

2.1 Žala turtui

Draudikas apmoka tiesioginę žalą apdraustam turtui. Išmoka negali būti didesnė nei turto draudimo suma.

2.2 Kitos apmokamos išlaidos

Papildomos išlaidos, susidariusios dėl oficialių institucijų reikalavimų.

Jei padaroma žala pastatui, Draudikas taip pat apmoka pagrįstas papildomas išlaidas, susidarančias dėl imperatyvių oficialių institucijų reikalavimų remontui ar statybai, bet ne daugiau nei 20 % tiesioginės žalos dydžio. Maksimali draudimo išmokos suma neviršija draudimo sumos.

Išlaidos gresiančiai žalai išvengti arba jai sumažinti.

Be tiesioginės žalos apdraustam turtui papildomai yra apmokamos pagrįstos išlaidos gresiančiai arba jau atsiradusiai žalai, atlygintinai pagal draudimo sutartį, sumažinti ar išvengti. Šios išlaidos apmokamos net ir tuo atveju, kai draudimo suma yra viršijama (žr. taip pat Bendrąsias draudimo sutarties sąlygas).

3 FRANŠIZĖ

Iš žalos dydžio visada yra išskaičiuojama franšizė, nurodyta draudimo sutartyje. Kai kuriais atvejais gali būti taikomos specialios franšizės, nurodytos draudimo taisyklėse, kaip antai franšizė darbams su ugnimi.

4 TURTO VERTĖS IR NUOSTOLIO DYDŽIO NUSTATYMAS

4.1 Nuostolio dydis pagal atstatomąją vertę

Nuostolio dydis paskaičiuojamas atimant likusio turto vertę iš turto vertės prieš pat įvykį, sukėlusį žalą. Abi vertės yra skaičiuojamos kaip atstatomosios vertės.

Jeigu turtas gali būti atstatytas, sutaisytas ar suremontuotas, nuostolio dydžiu laikomos išlaidos atstatymui ar remontui, tačiau maksimali nuostolio suma yra skirtumas tarp atstatomosios vertės ir likusio turto vertės po įvykio.

Jeigu turto einamoji vertė prieš pat įvykį buvo mažesnė nei 50 % jo atstatomosios vertės prieš pat įvykį, tai draudimo išmoka skaičiuojama remiantis einamąja verte (žr. punktą 4.2). Kiekvienas apdraustas objektas yra vertinamas atskirai, taikant šią taisyklę.

4.2 Nuostolio dydis pagal einamąją vertę

Nuostolio suma pagal einamąją vertę yra apskaičiuojama atimant liekanų vertę iš einamosios vertės. Abi vertės yra skaičiuojamos kaip einamosios.

Jeigu turtas gali būti atstatytas, sutaisytas ar suremontuotas, nuostolio dydžiu laikomos išlaidos atstatymui ar remontui, tačiau maksimali nuostolio suma yra skirtumas tarp einamosios vertės ir likusio turto vertės po įvykio.

4.3 Pridėtinės vertės mokestis

Skaičiuojant nuostolio dydį atsižvelgiama į pridėtinės vertės mokestį. Jeigu Draudėjas gali susigrąžinti pridėtinės vertės mokestį, jis yra atimamas iš nuostolio sumos.

5 IŠMOKOS SUMA

5.1 Išmokos suma

Draudimo išmoka yra paskaičiuojama, atėmus franšizę iš nuostolių sumos.

5.2 Nevisiškas draudimas

Jeigu draudimo suma mažesnė nei turto vertė, turtas laikomas nevisiškai apdraustu. Tuo atveju Draudikas atlygina Draudėjui dalį jo patirtų nuostolių, proporcingą draudimo sumos ir draudimo vertės santykiui. Įvertinant nevisišką draudimą, draudimo suma yra lyginama su atstatomąja verte, kai turtas yra apdraustas atstatomąja verte, ir su einamąja verte, kai turtas yra apdraustas einamąja verte.

5.3 Draudimas viršijančia verte

Jeigu draudimo suma viršija draudimo vertę, tai draudimo sutartis negalioja dėl tos draudimo sumos dalies, kuri viršija draudimo vertę. Jeigu draudimo suma buvo padidinta dėl Draudėjo apgaulės, Draudikas turi teisę reikalauti draudimo sutartį negaliojančia ir atlyginti jam padarytus nuostolius, kiek jų nepadengia gauta draudimo įmoka. (žr. Bendrąsias draudimo sutarties sąlygas).

6 DRAUDIMO IŠMOKOS MOKĖJIMAS

Pirmiausia yra išmokama draudimo išmoka remiantis einamąja turto verte. Skirtumas tarp atstatomosios ir einamosios turto vertės yra mokamas, jeigu dvejų metų laikotarpyje turtas yra atstatomas arba panašus tos pačios paskirties turtas Lietuvoje yra įsigyjamas.

Teisę į skirtumą tarp atstatomosios ir einamosios vertės turi tik Draudėjas arba Naudos Gavėjas. Perduoti šią teisę kitiems asmenims negalima.

Jeigu atstatymas užsitęsia daugiau nei dvejus metus dėl oficialių institucijų veiksmų, šis laikotarpis yra pridodamas prie anksčiau minėto dvejų metų laikotarpio.

7 PASTATO LIEKANŲ VERTĖ

7.1 Pastato liekanų atlyginimas

Jeigu yra kokių nors galiojančių oficialių institucijų draudimų arba apribojimų, kurie neleidžia panaudoti po įvykio išlikusios pastato dalies jį atstatant, taip atlyginama ir šita išlikusi pastato dalis.

7.2 Specialus leidimas

Draudėjas turi parodyti, kad toks draudimas (žr. 6.1 punkte) ar apribojimas galioja. Jeigu Draudikas reikalauja, Draudėjas turi kreiptis leidimo atstatyti pastatą iki jo buvusios būklės ir, jeigu tos leidimas neduodamas, pateikti apeliaciją. Draudikui pareikalavus, Draudėjas turi įgalioti Draudiką atstovauti jį, gaudant tokį leidimą.

8 KITOS DRAUDIMO IŠMOKOS SĄLYGOS

8.1 Duomenys, brėžiniai ir pan.

Žala brėžiniams, dokumentams, byloms, duomenims, programinei įrangai, modeliams, formoms, šablonams yra atlyginama tik tuo atveju, jei panašus turtas vietoj sugadintojo yra įsigyjamas dvejų metų laikotarpyje po draudiminio įvykio.

8.2 Duomenys ir programinė įranga

Jeigu duomenys ir programinė įranga yra apdrausti, jiems padaryta žala atlyginama tik tuo atveju, jei tai susiję su žala techninei įrangai ar duomenų kaupikliams.

8.3 Alternatyva išmokos mokėjimui pinigais

Draudikas turi teisę atstatyti, sutaisyti ar nupirkti sunaikintą arba sugadintą turtą vietoj išmokos mokėjimo pinigais.

8.4 Įkeičiamas turtas

Žala turtui, kuris yra įkeičiamas paskolos atveju, yra atlyginama Draudėjui tik tais atvejais, kai Draudėjas įrodo, kad turtas nebėra įkeistas arba paskolos davėjai sutinka, kad išmoka būtų mokama Draudėjui.

8.5 Draudiko teisė išpirkti sugadintą turtą

Savininkas išlieka turto savininku net jeigu tas turtas ir sugadintas. Draudikas, vienok, turi teisę išpirkti sugadintą turtą ar jo dalį. Išpirkimo vertė yra skaičiuojama tokiu pat pagrindu, kaip ir draudimo suma, t. y. remiantis atstatomąja arba einamąja verte.

8.6 Draudėjo prievolė grąžinti atgautą turtą

Jei Draudėjas po to, kai jam buvo išmokėta draudimo išmoka, gauna kompensaciją arba atgauna prarastą turtą arba jo dalį, jis privalo atiduoti nedelsiant šį turtą Draudikui arba grąžinti atitinkamą išmokos dalį.

9 KELERIOPAS DRAUDIMAS

Jeigu tas pats objektas yra apdraustas keliose draudimo kompanijose ir bendra draudimo suma viršija apdrausto turto vertę, draudimo išmoka, kurią turi sumokėti kiekvienas draudikas, sumažinama proporcingai draudimo sumos sumažinimui pagal atitinkamą draudimo sutartį.

TERORIZMO IŠIMTIS

Nepaisant bet kurių kitų draudimo taisyklių nuostatų, kuriose teigiama priešingai, susitariama, kad pagal šį draudimą neatlyginami bet kokio pobūdžio praradimai, nuostoliai ir išlaidos, kurių tiesioginė ar netiesioginė priežastis buvo arba kurie atsirado dėl ar buvo susiję su bet kuriuo teroristiniu aktu, neatsižvelgiant į jokiais kitas priežastis ar įvykius, tuo pačiu metu ar kuria nors kita seka prisidėjusius prie nuostolių atsiradimo.

Teroristinis aktas reiškia veiksmą, kurio metu bet kuris asmuo ar asmenų grupė (-ės), veikdami pavieniui ar kurios nors organizacijos (-jų) ar vyriausybės (-ių) vardu arba būdami su jomis susiję, naudoja jėgą ar prievartą ir (arba) grasina panaudoti jėgą ar prievartą ar imasi kitų priemonių, kaip antai biologinių ar cheminių medžiagų paskleidimas, sukėlęs žalą, tokiais veiksmais pagal jų pobūdį ar aplinkybes siekdami politinių, religinių, ideologinių ar panašių tikslų, įskaitant ketinimus paveikti bet kurią vyriausybę ir (arba) įbauginti visuomenę arba kurią nors visuomenės dalį.

Prie nedraudiminių įvykių taip pat priskiriami bet kokio pobūdžio nuostoliai, žala ir išlaidos, kurių tiesioginė ar netiesioginė priežastis buvo arba kurie atsirado dėl ar buvo susiję su bet kuriais veiksmais, kurių buvo imtasi siekiant suvaldyti, užkirsti kelią, užgniaužti teroristinį aktą, arba kurie yra susiję su bet kuriuo teroristiniu aktu.

ELEKTRONIKOS RIZIKŲ IŠIMTIS

Nepaisant jokių kitų draudimo sutarties taisyklių nuostatų, kuriuose teigiama priešingai, ir visais atvejais taikant draudimo sutartyje numatytas sąlygas ir išimtis, pagal šią draudimo sutartį nedraudžiami:

A) visi Duomenų Nuostoliai ir nuostoliai (be jokios abejonės įskaitant ir netiesioginius nuostolius), atsirandantys dėl Draudėjo veiklos pertraukimo ar trikdymo, kilusio dėl Duomenų nuostolių, įskaitant:

- i) visų ar dalies Duomenų, praradimą, sunaikinimą arba sugadinimą;
- ii) nesankcionuotą Duomenų pasisavinimą, naudojimą ar keitimą;
- iii) nesankcionuotą Duomenų perdavimą bet kurioms trečiosioms šalims;
- iv) Nuostolius, kylančius dėl bet kokio pobūdžio klaidingo Duomenų panaudojimo arba netinkamo jų naudojimo;
- v) Nuostolius, kylančius dėl visų operatoriaus klaidų, susijusių su Duomenimis, tačiau tuo neapsiribojant.

B) visi apdrausto turto Nuostoliai ir Nuostoliai (įskaitant netiesioginius nuostolius) dėl veiklos pertraukimo ar trikdymo, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai kilo dėl:

- i)
- a) bet kurio Virusų persiuntimo ar poveikio;
- b) nesankcionuoto Sistemos naudojimo;
- c) elektroninių ryšio priemonių, naudojamų apdraustojo versle, veikimo pertraukimas arba trikdymas įskaitant visus bet kurių interneto svetainių ar elektroninių ryšio priemonių eksploatacinių savybių pablogėjimus, tačiau jais neapsiribojant;
- d) Sistemos gedimo,

išskyrus tuos atvejus, kai apdrausto turto Nuostoliai atsirado dėl kurios nors apdraustos rizikos, jei-gu tie Nuostoliai nekilo dėl kurio nors tyčinio veiksmo ar neveikimo

arba

(ii) dėl kurios nors priežasties, nurodytos pirmiau pateiktoje pastraipoje A.

SAVOKOS, NAUDOJAMOS ŠIOJE IŠIMTYJE

Nuostoliai – kalbant apie nedraudiminius įvykius ši sąvoka reiškia atsitiktinį apdrausto turto praradimą, sunaikinimą arba nuostolius ir bet kokį atsitiktinį Duomenų praradimą, sunaikinimą arba nuostolius.

Duomenys– tai elektroninėmis priemonėmis vaizduojama arba laikoma informacija įskaitant programinį kodą arba instrukcijų rinkinius, operacines sistemas, programinę įrangą ir aparatinę įrangą.

Sistemos gedimas – tai visiškas ar dalinis Sistemos gedimas arba sutrikimas, kai nukenčia Sistemos, kuri priklauso apdraustajam ir kuria pastarasis turi teisę naudotis bet kuriuo pageidaujamu metu, kaip to reikalauja apdraustojo verslo specifi-ka, prieinamumas, funkcionalumas ir arba eksploatacinės savybės.

Sistema – tai kompiuteriai, kita skaičiavimo ir elektroninė įranga, susijusi su kompiuterių aparatine įranga, elektroninių duomenų apdorojimo įranga, Mikroschemomis ir visa kita įranga, kuriai veikti būtinos Mikroschemos arba kurios nors jų atliekamos operacijos, bei, kad būtų išvengta bet kokių abejonių, bet kuris kompiuterinis įrenginys.

Mikroschema – tai kompaktiškas kompiuterinių schemų mazgas, skirtas atlikti programinės logikos operacijas ir (arba) tenkinti kompiuterinės atminties poreikius bei kuriame be jokios abejonės yra integruotos grandinės ir mikrovaldikliai.

Virusas– tai programinis kodas, kurį įkrovus į Sistemą, perdavus iš vienos Sistemos į kitą vidiniais, ryšio metu tarp dviejų kompiuterių išoriniais tinklais ar internetu ar elektroniniu paštu arba jo laiškų priedėliais, arba lanksčiaisiais diskeliais ar kompaktiniais diskais arba kitokiais būdais, siekiama nelaukto, nesankcionuoto ir (arba) nepageidautino rezultato arba operacijos, nesvarbu, ar toks kodas po to savaime dauginasi, ar ne.

BENDROSIOS DRAUDIMO SUTARTIES SĄLYGOS

(galioja nuo 2009 m. gegužės 1 d.)

1 BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 Šios Bendrosios draudimo sutarties sąlygos (toliau – BDSS) yra laikomos neatskiriama sudedamąja draudimo sutarties dalimi.

1.2 Draudimo taisyklės ir/ar individualios draudimo sutarties sąlygos gali numatyti papildomus arba kitokius reikalavimus, kurių privaloma laikytis.

1.3 Esant neatitikimams tarp BDSS ir draudimo taisyklių ir/ar individualių draudimo sutarties sąlygų, pirmenybė visuomet teikiama draudimo taisyklėms ir/ar individualiosioms draudimo sutarties sąlygoms.

2 SĄVOKOS

2.1 Draudimo sutartyse, individualiosiose draudimo sutarties sąlygose ir BDSS naudojamos sąvokos turi šią reikšmę:

2.1.1 Apdraustasis –

a) sveikatos draudimo atveju – draudimo sutartyje nurodytas fizinis asmuo, kurio gyvenime atsitikus draudžiamajam įvykiui draudikas privalo mokėti draudimo išmoką;

b) civilinės atsakomybės draudimo atveju – draudimo sutartyje nurodytas asmuo, kurio turiniai interesai, susiję su civiline atsakomybe, yra draudžiami;

c) turto draudimo atveju – draudimo sutartyje nurodytas asmuo, kurio turiniai interesai yra draudžiami.

Jeigu kitaip nenurodyta draudimo sutartyje, Apdraustuojų yra laikomas Draudėjas.

2.1.2 Besąlyginė franšizė – draudimo sutartyje nurodyta suma, išskaitoma iš nuostolio sumos kiekvieno draudžiamąjo įvykio atveju. Jeigu draudimo sutartyje nėra nurodyta kitaip, laikoma, kad draudimo sutartis yra sudaryta su besąlygine franšize.

2.1.3 Didelis neatsargumas – asmens elgesys, pasireiškiantis veiksmais, kurių asmuo, laikydamasis bent minimalių atsargumo ir dėmesingumo reikalavimų, nebūtų padaręs; nesilaikymas protingo atsargumo ir/ar nesilaikymas protingos priežiūros, ir/ar nesiėmimas protingų atsargumo priemonių žalai išvengti, ar nenumatymas aplinkybių, kurias būtų numatęs protingas asmuo.

Dideliu neatsargumu visais atvejais taip pat yra laikoma, bet vien tik tuo neapsiribojant, veika (veikimas arba neveikimas), kurios neigiamas pasekmės draudėjas numatė arba privalėjo numatyti, tačiau lengvabūdiškai tikėjosi jų išvengti, o taip pat bet koks veikimo būdas ar metodas, kuris, atsižvelgiant į aplinkybes, yra pernelyg rizikingas ir, pasirinkus kitą prieinamą ir įprastą veikimo būdą ar metodą, tokios rizikos būtų išvengta. Žalos sukeltos dėl alkoholio, narkotikų ar kitų psichotropinių medžiagų vartojimo arba dirbant su tam tikrais mechanizmais neturint tam teisės, visais atvejais laikomos sukeltomis dėl didelio neatsargumo.

2.1.4 Draudėjas – asmuo, kuris kreipėsi į Draudiką dėl draudimo sutarties sudarymo ar kuriam Draudikas pasiūlė sudaryti draudimo sutartį, arba kuris sudarė draudimo sutartį su Draudiku.

2.1.5 Draudikas – Uždaroji akcinė draudimo bendrovė „Seesam Lietuva“.

2.1.6 Draudimo apsauga – Draudiko įsipareigojimas įvykus draudžiamajam įvykiui mokėti draudimo išmoką.

2.1.7 Draudimo įmoka (premija) – draudimo sutartyje nurodyta pinigų suma, kurią Draudėjas draudimo sutartyje nurodytais terminais ir sąlygomis moka Draudikui už draudimo apsaugą.

2.1.8 Draudimo interesas – nuostolis, kurį gali patirti Draudėjas, Apdraustasis arba Naudos gavėjas įvykus draudžiamajam įvykiui.

2.1.9 Draudimo išmoka – pinigų suma, kurią, įvykus draudžiamajam įvykiui, Draudikas privalo išmokėti Draudėjui ar kitam asmeniui, turinčiam teisę į draudimo išmoką, arba kita draudimo sutartyje nustatyta išmokos mokėjimo forma.

2.1.10 Draudimo laikotarpis – laiko tarpas nuo draudimo apsaugos pradžios iki pabaigos, kuris nebūtinai sutampa su draudimo sutarties terminu.

2.1.11 Draudimo liudijimas (polisas) – Draudiko išduodamas dokumentas, patvirtinantis draudimo sutarties sudarymą.

2.1.12 Draudimo objektas – turiniai interesai, susiję su asmens gyvybe, sveikata, turtu ar civiline atsakomybe.

2.1.13 Draudimo rizika – draudimo objektui gresiantis tikėtinas pavojus.

2.1.14 Draudimo suma – draudimo sutartyje nurodyta pinigų suma arba pinigų suma, kuri apskai-

čiuojama draudimo sutartyje nustatyta tvarka, kuri, išskyrus draudimo sutartyje nustatytus atvejus, yra lygi maksimaliai draudimo išmokai, galimai išmokėti pagal draudimo sutartį.

2.1.15 Draudimo taisyklės – draudiko parengtos standartinės draudimo sutarties sąlygos.

2.1.16 Draudimo tarpininkas – asmuo, už atlygį vykdamas draudimo tarpininkavimo veiklą.

2.1.17 Draudimo vertė – draudžiamo turto ar turinės rizikos vertė.

2.1.18 Draudžiamasis įvykis – staigus ir netikėtas draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus Draudikas privalo mokėti draudimo išmoką.

2.1.19 Franšizė – suma, išreikšta skaičiais ar procentais, ar kitas draudimo sutartyje nustatytas dydis, kuria yra mažinama draudimo išmoka.

2.1.20 Naudos gavėjas – draudimo sutartyje nurodytas asmuo arba Draudėjo, o draudimo sutartyje nurodytais atvejais – ir Apdraustojų paskirtas asmuo, turintis teisę gauti draudimo išmoką.

2.1.21 Neatšaukiamas naudos gavėjas – naudos gavėjas, kuris negali būti vienašališkai, be paties Naudos gavėjo sutikimo, Draudėjo (ar draudimo sutartyje numatytais atvejais – Apdraustojų) atšauktas ar pakeistas.

2.1.22 Nedraudžiamasis įvykis – draudimo sutartyje ir/ar įstatymuose nurodytas atsitikimas, kuriam atsitikus Draudikas nemoka draudimo išmokos.

2.1.23 Nukentėjęs trečiasis asmuo – civilinės atsakomybės draudimo atveju asmuo, kuriam Draudėjas ar Apdraustasis padarė žalos.

2.1.24 Nuostolių draudimo sutartis – turto draudimo, civilinės atsakomybės draudimo, taip pat sveikatos draudimo sutartys, pagal kurias Draudikas įsipareigoja įvykus draudžiamajam įvykiui, išmokėti draudimo išmoką, lygią patirtiems nuostoliams.

2.1.25 Sąlyginė franšizė – esant sąlyginei franšizei, draudimo išmoka nebus mokama, kai nuostolio suma mažesnė arba lygi franšizės sumai, o tais atvejais, kai nuostolio suma didesnė nei franšizė, draudimo išmoka bus mokama neišskaičiuojant franšizės.

2.1.26 Sąmoningai – žinant apie veikimo ar neveikimo pasekmes ar turint apie jas žinoti.

2.1.27 Saugumo reikalavimai – apsaugos ar saugumo reikalavimai, nurodyti draudimo polise ar draudimo sąlygose, nustatyti teisės aktų ar kitaip nurodyti raštu, skirti užkirsti kelią žalos atsiradimui ar jos pasekmėms sumažinti.

2.1.28 Subrogacija – Draudiko, išmokėjusio draudimo išmoką, teisė reikalauti išmokėtų sumų iš atsakingo už padarytą žalą asmens.

2.1.29 Sumų draudimo sutartis – sveikatos draudimo sutartis, pagal kurią Draudikas įsipareigoja įvykus draudžiamajam įvykiui išmokėti draudimo išmoką, lygią draudimo sumai ar jos daliai.

3 DRAUDĖJO PAREIĞĄ ATSKLEISTI INFORMACIJĄ PRIŠ SUDARANT DRAUDIMO SUTARTĮ

3.1 Prieš sudarydamas draudimo sutartį, Draudėjas ir Apdraustasis privalo suteikti Draudikui ar jo atstovui visą žinomą informaciją apie aplinkybes, galinčias turėti esminės įtakos draudžiamajam įvykiui atsitikimo tikimybei bei galimų nuostolių dydžiui ir rizikos įvertinimui.

3.2 Esminėmis aplinkybėmis, apie kurias Draudėjas privalo informuoti Draudiką ar jo atstovą, pripažįstamos aplinkybės, nurodytos draudimo liudijime, draudimo sutartyje ar jų prieduose bei draudimo taisyklėse, taip pat kitos aplinkybės, kurias Draudikas paprašė atskleisti raštu.

3.3 Prieš sudarydamas draudimo sutartį, Draudėjas privalo pranešti Draudikui apie visas draudžiamajam objektui būdingas rizikas draudimo sutarties ir jų sąlygas (draudimo sumas, draudimo objektus bei draudžiamuosius įvykius), sudarytus su kitomis draudimo įmonėmis.

3.4 Draudimo sutarties galiojimo metu Draudėjas ir Apdraustasis privalo nedelsiant ištaisyti bet kokią klaidingą ar papildyti neišsamią informaciją, kuri buvo pateikta Draudikui bei nedelsiant raštu pateikti ištaisytą informaciją Draudikui.

4 DRAUDIMO SUTARTIES SUDARYMAS

4.1 Prieš sudarydamas draudimo sutartį, Draudikas turi teisę, bet neprivalo, apžiūrėti/įvertinti draudžiamą riziką ir savo sąskaita paskirti ekspertus draudimo rizikos įvertinimui. Draudikui nepasinaudojus tokia teise, Draudėjas ir/ar Apdraustasis atsako už Draudikui pateiktos informacijos teisingumą. Draudikui apžiūrėjęs ir/ar įvertinęs draudimo objektą, šie vertinimai, bet kokia jų rašytinė ataskaita, raštu ar žodžiu išreikšta nuomonė laikoma tik draudimo rizikos vertinimu ir negali būti naudojama Draudėjo asmeniniams ar verslo tikslams bei santykiuose su trečiaisiais asmenimis kaip įrodymas, kad draudimo objektas yra saugus, nekelia pavojaus aplinkai, atitinka įstatymų ir kitų teisės norminius aktus, inžinerinius bei pramoninius standartus ir/ar kitus reikalavimus. Jei draudimo interesas yra susijęs su Apdraustojų fizinio asmens gyvybe ar sveikata, Draudikas turi teisę reikalauti informacijos bei dokumentų, patvirtinančių Apdraustojų asmens amžių, sveikatos būklę, profesiją bei kitas aplinkybes, turinčias reikšmės draudimo rizikos vertinimui.

4.2 Jei draudimo taisyklės numato, kad Draudėjas pateiktą prašymą raštu ir/ar kitus dokumentus, toks prašymas ir/ar dokumentai turi būti pateikiami Draudikui prieš draudimo sutarties sudarymą.

4.3 Draudėjas yra atsakingas už Draudikui ar jo atstovui pateikiamos informacijos teisingumą, išsamumą ir tikslumą.

4.4 Sudarius draudimo sutartį, Draudėjo rašytinis prašymas ir bet kokia raštu pateikta informacija tampa sudėtine draudimo sutarties dalimi.

4.5 Draudimo sutartis yra sudaroma Draudikui ir Draudėjui susitarus dėl draudimo sutarties sąlygų.

4.6 Draudimo sutartis laikoma sudaryta, kai Draudikas ir Draudėjas pasirašo draudimo liudijimą (polisą) arba Draudėjas sumoka draudimo liudijime (polise) nurodytą draudimo įmoką.

4.7 Draudimo sutartis gali būti sudaroma pagal draudimo taisykles, kurios yra paskelbtos draudimo įmonės interneto tinklapyje, arba pagal iš anksto sutartas individualias draudimo sutarties sąlygas.

4.8 Bet kokia individuali draudimo sąlyga (-os) galioja tik tokiu atveju, kai Draudėjas raštu patvirtina su ja susipažinęs ir raštu išreiškia sutikimą, kad ši sąlyga būtų draudimo sutarties dalimi.

4.9 Draudikas turi teisę atsisakyti sudaryti draudimo sutartį nenurodydamas priežasčių.

4.10 Draudėjas sudaro draudimo sutartį tik jei su juo buvo individualiai aptartos Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 83 str., 89 str. ir 96 str. įvardintos draudimo sutarties sąlygos.

5 DRAUDIMO APSAUGA IR DRAUDIMO SUTARTIES GALIOJIMAS

5.1 Draudimo apsauga

5.1.1 Draudimo sutartis ir draudimo apsauga įsigalioja 00:00 val. kitą dieną po visos draudimo įmokos ar jos pirmos dalies sumokėjimo, nebent kitaip yra sutarta ir nustatyta draudimo liudijime (polise).

5.1.2 Draudėjui laiku nesumokėjus draudimo įmokos, draudimo apsauga gali būti sustabdyta (žr. BDSS 6.5.5, 6.5.6 p.).

5.1.3 Jei draudžiamasis įvykis ar civilinės atsakomybės draudimo atveju – veiksmas, sąlygojantis atsakomybės atsiradimą, atsitinka draudimo apsaugos sustabdymo metu, Draudikas neprivalo mokėti draudimo išmokos.

5.1.4 Jei draudimo apsaugos sustabdymas dėl draudimo įmokos ar jos dalies nemokėjimo tęsiasi ilgiau kaip 3 mėnesius, Draudikas turi teisę vienašališkai nutraukti draudimo sutartį. Šiuo atveju apie vienašališką sutarties nutraukimą atskirai nepranešama.

5.2 Draudimo sutarties galiojimas

5.2.1 Draudimo sutartis prasideda draudimo liudijimo (poliso) įsigaliojimo dieną 00:00 val., jei polise nėra nurodytas kitas laikas, ar vėliau, ir pasibaigia draudimo liudijimo (poliso) galiojimo pabaigos dieną 00:00 val., jei polise nėra nurodytas kitas laikas, ar anksčiau, atsižvelgiant į tai, kad yra įvykdytos visos aplinkybės, reikalingos draudimo sutarties galiojimui.

5.2.2 Draudimo sutartis laikoma negaliojančia nuo jos sudarymo momento, jei ji yra sudaryta įvykus draudžiamajam įvykiui.

5.3 Draudimo sutarties galiojimo teritorija

5.3.1 Draudimo sutartis ir draudimo apsauga galioja geografinėje teritorijoje, nurodytoje draudimo liudijime (polise).

5.3.2 Jei draudimo sutartyje nėra nieko pasakyta apie draudimo sutarties galiojimo teritoriją, reiškia, kad draudimo sutartis ir draudimo apsauga galioja tik Lietuvoje.

5.4 Draudimo sutarties nutraukimas

5.4.1 Draudėjas turi teisę vienašališkai nutraukti draudimo sutartį šiais atvejais:

5.4.1.1 raštu prieš vieną mėnesį pranešdamas apie tai Draudikui;

5.4.1.2 raštu prieš vieną mėnesį pranešdamas apie tai įmonei, perėmusiai Draudiko teises ir pareigas, kylančias iš draudimo sutarties (žr. BDSS 13.2 p.). Draudėjui, šiame punkte nustatytais terminais nepateikus rašytinio prašymo nutraukti draudimo sutartį, laikoma, kad Draudėjas sutinka su teisių ir pareigų, kylančių iš draudimo sutarties, perleidimu.

5.4.2 Draudimo sutarties galiojimo metu Draudikas turi teisę nutraukti draudimo sutartį, raštu pranešdamas apie tai Draudėjui prieš vieną mėnesį, jei:

5.4.2.1 Draudėjas ar Apdraustasis, prieš sudarydami draudimo sutartį, pažeidė reikalavimą atskleisti informaciją (BDSS 3 p.);

5.4.2.2 Draudėjas ar Apdraustasis pažeidė reikalavimą pranešti apie padidėjusią riziką (BDSS 6.6 p.);

5.4.2.3 Draudėjas ar Apdraustasis tyčia ar dėl didelio neatsargumo nesilaikė saugumo reikalavimų ir tai sąlygojo žalos atsiradimą ar jos padidėjimą;

5.4.2.4 Draudėjas ar Apdraustasis tyčia ar dėl didelio neatsargumo sukėlė žalą;

5.4.2.5 Draudėjas ar Apdraustasis, įvykus draudžiamajam įvykiui, pateikė Draudikui žinomai melagingą ar neteisingą informaciją, ar nuslėpė nuo Draudėjo informaciją, reikšmingą nustatant draudžiamojo įvykio aplinkybes, žalos ir/ar draudimo išmokos dydį, falsifikavo draudžiamąjį įvykį ar kitais neteisėtais būdais siekė gauti draudimo išmoką;

5.4.2.6 Draudėjas paskelbiamas bankrutavusiu;

5.4.2.7 Kitais draudimo sutartyje ar įstatymuose numatytais atvejais.

5.5 Draudimo sutarties pasibaigimas

Draudimo sutartis pasibaigia šiais atvejais:

5.5.1 pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui;

5.5.2 esant tęstinei draudimo sutarčiai, pasibaigus draudimo terminui, jei draudėjas nesutinka su draudimo sutarties sąlygų, galiosiančių kitą draudimo terminą, pakeitimu;

5.5.3 Draudikas sumoka visas išmokas nustatytas draudimo sutartyje;

5.5.4 Draudėjas (juridinis asmuo) yra likviduojamas, ir nėra jo teisių ir pareigų perėmėjų;

5.5.5 Draudimo sutarties šalių sutarimu;

5.5.6 pasikeitus apdrausto turto savininkui arba, jei sudaryta civilinės atsakomybės draudimo sutartis dėl civilinės atsakomybės, galinčios atsirasti valdant, naudojant individualiais požymiais apibrėžtą daiktą ar juo disponuojant, pasikeičia to daikto savininkas;

5.5.7 po draudimo sutarties įsigaliojimo išnyko galimybės įvykti draudžiamajam įvykiui arba draudimo rizika išnyko dėl aplinkybių, nesusijusių su draudžiamuoju įvykiu;

5.5.8 nutikus žalai, kuomet apdraustas turtas nepataisomai sugadinamas (t. y. turto atstatymas ar remontas ekonominiu požiūriu yra netikslingas, nes turto atstatymo ar remonto kaštai yra didesni nei skirtumas tarp turto rinkos kainos įvykio dieną ir likutinės vertės);

5.5.9 kitais teisės aktų nustatytais pagrindais.

5.6 Pareiga grąžinti įmoką

5.6.1 Draudimo sutartį nutraukus prieš terminą, Draudikas visada turi teisę į įmokos dalį už draudimo sutarties galiojimo laikotarpį; likusi draudimo įmokos dalis nėra grąžinama, jeigu draudimo sutartis yra nutraukiama remiantis BDSS 5.4.2.1–5.4.2.6 p.

5.6.2 Jeigu draudimo sutartis nutraukiama Draudėjo iniciatyva, Draudikas iš grąžintinos įmokos dalies išskaičiuoja:

5.6.2.1 sutarties sudarymo ir vykdymo išlaidas, kurios negali viršyti 30 % įmokos už draudimo terminą;

5.6.2.2 draudimo išmokas, mokėtas ar numatomas mokėti pagal tą draudimo sutartį;

5.6.2.3 nesumokėtas draudimo įmokas ir kitas gautinas sumas.

6 DRAUDIMO SUMA, DRAUDIMO ĮMOKA IR JOS MOKĖJIMAS

6.1 Draudimo suma

6.1.1 Draudimo suma nustatoma atsižvelgiant į draudimo objektą, draudžiamą turto vertę, draudimo riziką, kitus kriterijus nustatytus draudimo sutartyje ar teisės norminiuose aktuose, ir/ar šalių tarpusavio sutarimu nustatytą sumą. Draudimo suma nurodoma draudimo liudijime (polise).

6.1.2 Jeigu kitaip nėra numatyta draudimo sutartyje, raudikui išmokėjus draudimo išmoką, jo atsakomybė pagal draudimo sutartį (draudimo suma) yra mažinama išmokėtos draudimo išmokos dydžiu (draudimo suma neatsistato).

6.2 Draudimas, viršijantis draudimo vertę ir nepaspilnelimo principas

6.2.1 Jeigu draudimo suma, nurodyta draudimo sutartyje, viršija draudimo vertę, tai draudimo sutartis negalioja dėl tos draudimo sumos dalies, kuri vir-

šija draudimo vertę (draudikas neatlygina daugiau, nei būtina nuostoliams padengti). Tačiau išmokėta draudimo vertę viršijanti draudimo išmoka negali būti išieškota.

6.2.2 Jei draudimo suma buvo padidinta dėl Draudėjo apgaulės, Draudikas turi teisę reikalauti pripažinti draudimo sutartį negaliojančia ir atlyginti jam padarytus nuostolius, kiek jų nepadengia gauta draudimo įmoka.

6.2.3 Aukščiau nurodyto BDSS 6.2.1 punkto nuostata taip pat taikoma tais atvejais, kai draudimo suma viršija draudimo vertę apdraudus tą patį objektą pagal kelias draudimo sutartis su skirtingomis draudimo įmonėmis (dvigubas draudimas). Šiuo atveju draudimo išmoka, kurią turi mokėti kiekviena draudimo įmonė, sumažinama proporcingai draudimo sumos sumažinimui pagal atitinkamą draudimo sutartį ir bendros draudimo išmokos dydis negali viršyti nuostolio ir draudimo vertės.

6.3 Nevisiškas draudimas

Jei draudimo sutartyje nustatyta draudimo suma yra mažesnė už draudimo vertę, tai, įvykus draudžiamajam įvykiui Draudikas privalo atlyginti Draudėjui (Naudos gavėjui) dalį jo patirtų nuostolių, proporcingą draudimo sumos ir draudimo vertės santykiui.

6.4 Papildomas draudimas

Jei yra apdrausta tik dalis turto ar rizikos (draudimo) vertės, Draudėjas (Naudos gavėjas) turi teisę papildomai juos apdrausti, sudarydamas papildomą draudimo sutartį su ta pačia ar kita draudimo įmone. Tačiau šiais atvejais bendra draudimo suma pagal visas draudimo sutartis negali viršyti draudimo vertės.

6.5 Draudimo įmokos ir jų mokėjimas

6.5.1 Draudimo įmokos dydį apskaičiuoja Draudikas, atsižvelgdamas į Draudėjo ir/ar Apdraustojo pateiktą informaciją, draudimo objektą, draudimo sumą, draudimo riziką, BDSS 6.1.2 p. numatytą sąlygą, o taip pat ir kitas draudimo sutartyje nustatytas sąlygas, Draudiko įmokų skaičiavimo metodiką ir kitą svarbią informaciją.

6.5.2 Draudimo įmokos dydis ir jos mokėjimo terminai nustatomi draudimo liudijime (polise).

6.5.3 Draudimo įmokos privalo būti mokamos draudimo liudijime (polise) nustatytu laiku. Draudėjas, mokėdamas draudimo įmoką pavedimu, privalo nurodyti draudimo sutarties numerį. Draudimo įmoka laikoma sumokėta, ją užskaičius Draudiko banko sąskaitoje bei identifikavus jos paskirtį, arba gavus draudimo įmoką grynais. Draudimo įmoką mokant tiesioginiu debetu, sumokėjimo momentu yra laikoma data, kuria bankas patvirtino, jog iš Draudėjo sąskaitos yra nuskaityti pinigai. Tiesioginio debeto sutarties pasirašymas nelaikomas įmokos sumokėjimu.

6.5.4 Jei draudimo įmoka ar jos dalis yra nesumokama laiku, Draudikas turi teisę reikalauti 0,02 % dydžio delspinigių nuo nesumokėtos sumos už kiekvieną uždelstą dieną.

6.5.5 Draudėjui laiku nesumokėjus draudimo įmokos ar jos dalies, Draudikas privalo pranešti apie tai Draudėjui, nurodydamas, jog per 15 dienų nuo šio pranešimo gavimo Draudėjui nesumokėjus draudimo įmokos ar jos dalies, draudimo apsaugos galiojimas bus sustabdytas ir bus atnaujintas tik tada, kai Draudėjas sumokės draudimo įmoką.

6.5.6 Joks papildomas priminimas nėra siunčiamas dėl draudimo įmokos pirmos dalies ar vienetinės pagal draudimo sutartį priklausiančios draudimo įmokos sumokėjimo, jei tokia draudimo įmoka ar pirmą draudimo įmokos dalis turi būti sumokėta nuo draudimo sutarties įsigaliojimo praėjus ne daugiau kaip 15 dienų, kadangi yra laikoma, jog pats draudimo liudijimas (polisas) yra pakankamas dokumentas (priminimas), nurodantis Draudėjo pareigą sumokėti draudimo įmoką ar jos dalį. Tokiu atveju nesumokėjus draudimo įmokos draudimo apsaugos galiojimas sustoja nuo tos dienos, kurią turėjo būti sumokėta draudimo įmoka ir yra atnaujinamas tik tada, kai Draudėjas sumoka draudimo įmoką.

6.5.7 Draudėjui nesumokėjus pirmosios draudimo įmokos, kurios sumokėjimas siejamas su draudimo sutarties įsigaliojimu (t. y. nurodyta pirmosios įmokos mokėjimo data yra ankstesnė arba sutampa su draudimo sutarties įsigaliojimo data), draudimo sutartis neįsigalioja nuo draudimo sutartyje nurodytos įsigaliojimo dienos. Jei tokiu atveju draudimo įmoka sumokama pavėluotai, Draudikas turi teisę per 15 dienų nuo draudimo įmokos sumokėjimo nuspręsti, ar draudimo sutartį pripažinti įsigaliojusia. Nusprendus pripažinti draudimo sutartį įsigaliojusia Draudėjas apie tai atskirai neinformuojamas. Tokiu atveju sutartis laikoma įsigaliojusia kitą dieną po draudimo įmokos sumokėjimo. Draudikas neprivalo mokėti draudimo išmokų dėl įvykių, atsitikusių iki draudimo sutarties įsigaliojimo. Draudikui nusprendus draudimo sutartį pripažinti neįsigaliojusia, Draudėjui gražinama draudimo įmoka ir Jis apie tai informuojamas raštu.

6.5.8 Draudikui nutraukus draudimo sutartį dėl draudimo įmokos ar jos dalies nesumokėjimo (BDSS 5.1.4 p.), jis turi teisę į iki draudimo sutarties nutraukimo nesumokėtas draudimo įmokas, tarp jų ir į įmokas už draudimo apsaugos sustabdymo laikotarpį, tačiau ne ilgesnį kaip 3 mėnesiai.

6.6 Draudimo rizikos padidėjimas ir sumažėjimas

6.6.1 Draudėjas privalo nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas, raštu informuoti Draudiką apie bet kokį aplinkybių, numatytų BDSS 3 p., pasikeitimą, kuris padidina draudimo riziką.

6.6.2 Pasikeitimai, didinantys draudimo riziką, pvz., bet neapsiribojant, yra pasikeitimai, susiję su apdrausto turto naudojimu, remontu, apdraustojo veiklos apimties ar pobūdžio pasikeitimu, pasikeitimu transportavimo sąlygose. Rizikos padidėjimo atvejai taip pat yra nustatomi draudimo taisyklėse ir/ar individualiose draudimo sąlygose.

6.6.3 Draudikas, gavęs Draudėjo pranešimą apie draudimo rizikos padidėjimą ar kitaip sužinojęs apie padidėjusią draudimo riziką, turi teisę reikalauti pakeisti draudimo sutarties sąlygas ar padidinti draudimo įmoką. Jeigu Draudėjas nesutinka pakeisti draudimo sutarties sąlygų ar mokėti didesnės draudimo įmokos, Draudikas turi teisę kreiptis į teismą dėl draudimo sutarties nutraukimo ar pakeitimo iš esmės pasikeitus aplinkybėms.

7 DRAUDIMO SUTARTIES ŠALIŲ PAREIGOS

7.1 Draudimo sutarties šalių ikisutartinės teisės ir pareigos

7.1.1 Draudėjo teisės iki draudimo sutarties sudarymo yra šios:

7.1.1.1 susipažinti su draudimo taisyklėmis bei gauti jų kopiją;

7.1.1.2 pateikti Draudikui nustatytos formos prašymą dėl draudimo sutarties sudarymo.

7.1.2 Draudėjo pareigos iki draudimo sutarties sudarymo yra šios:

7.1.2.1 suteikti Draudikui visą žinomą informaciją apie aplinkybes, galinčias turėti esminės įtakos draudimo rizikai;

7.1.2.2 sudaryti Draudikui ar jo atstovams netrukdomai apžiūrėti draudimo objektą ir/ar įvertinti draudimo riziką;

7.1.2.3 Draudiko reikalavimu užpildyti nustatytos formos prašymą dėl draudimo sutarties sudarymo;

7.1.2.4 Pranešti Draudikui apie visas draudžiamojo objekto tų pačių rizikų draudimo sutartis ir jų sąlygas, sudarytas su kitomis draudimo įmonėmis.

7.1.3 Draudiko teisės iki draudimo sutarties sudarymo yra šios:

7.1.3.1 reikalauti iš Draudėjo visos informacijos, reikalingos draudimo rizikai įvertinti;

7.1.3.2 apžiūrėti ir ar įvertinti ketinamą drausti objektą ir/ar riziką, savo lėšomis paskirti ekspertizę jo vertei nustatyti;

7.1.3.3 atsisakyti sudaryti draudimo sutartį, nenurodant priežasčių.

7.1.4 Draudiko pareigos iki draudimo sutarties sudarymo yra šios:

7.1.4.1 supažindinti Draudėją su draudimo taisyklėmis ir įteikti jų kopiją;

7.1.4.2 neatskleisti gautos informacijos apie Draudėją, Apdraustąjį, Naudos gavėją, taip pat kitos draudimo sutartyje numatytos konfidencialios informacijos, išskyrus teisės aktų numatytas išimtis.

7.2 Draudimo sutarties šalių teisės ir pareigos draudimo sutarties galiojimo metu

7.2.1 Draudimo sutarties galiojimo metu Draudėjas turi teisę:

7.2.1.1 teisės aktuose ir draudimo sutartyje numatytais atvejais reikalauti pakeisti draudimo sutartį;

7.2.1.2 pakeisti draudimo sutartyje numatytą Naudos gavėją (išskyrus teisės aktų ir/ar draudimo sutartyje numatytas išimtis);

7.2.1.3 nutraukti draudimo sutartį.

7.2.2 Draudimo sutarties galiojimo metu Draudėjas privalo:

7.2.2.1 laiku mokėti draudimo sutartyje nustatytas draudimo įmokas;

7.2.2.2 laiku informuoti Draudiką apie draudimo rizikos pakeitimus;

7.2.2.3 ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas informuoti Draudiką apie savo buveinės pasikeitimus;

7.2.2.4 ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas nuo kitos draudimo sutarties sudarymo dienos informuoti Draudiką apie su kita draudimo įmone sudarytą to paties draudimo objekto tos pačios draudimo rizikos draudimo sutarties sudarymą;

7.2.2.5 tinkamai informuoti Naudos gavėją, Apdraustąjį ar Nukentėjusįjį trečiąjį asmenį apie sudarytą draudimo sutartį ir šių asmenų pareigas. Įgyvendindamas savo teises pagal draudimo sutartį, Draudikas turi teisę remtis tuo, kad Draudėjas neįvykdė šiame punkte numatytos pareigos;

7.2.2.6 laikytis saugumo reikalavimų, nurodytų draudimo liudijime (polise) ar draudimo sutarties sąlygose, ar kitaip nustatytų teisės norminiuose aktuose;

7.2.2.7 suteikti galimybę Draudikui ar jo įgaliotam atstovui laisvai ir netrukdomai apžiūrėti apdraustus objektus, nustatant ar Draudėjas laikosi draudimo sutarties sąlygų, tarp jų ir saugumo reikalavimų.

7.3 Draudimo sutarties šalių pareigos atsitikus draudžiamajam įvykiui

7.3.1 Atsitikus draudžiamajam įvykiui, Draudėjas privalo:

7.3.1.1 imtis visų prieinamų protingų priemonių žalai sumažinti;

7.3.1.2 apie atsitikusį įvykį nedelsiant informuoti kompetentingas institucijas, tiriančias tokių įvykių aplinkybes ar šalinančias tokių įvykių pasekmes (pvz., vagystės atveju – policijai, sveikatos sutrikdymo – greitajai medicininei pagalbai; gaisro – priešgaisrinės apsaugos tarnybai ir pan.);

7.3.1.3 draudimo taisyklėse nustatytu laiku informuoti Draudiką apie atsitikusį draudžiamąjį įvykį;

7.3.1.4 atskleisti Draudikui visą informaciją, reikšmingą draudžiamąjo įvykio aplinkybėms, pasekmėms, žalos dydžiui bei draudimo išmokai nustatyti;

7.3.1.5 paruošti ir pateikti Draudikui sąrašą sunaikinto, sugadinto ar prarasto turto, nurodant jo vertę prieš pat įvykstant draudžiamajam įvykiui;

7.3.1.6 parodyti Draudiko atstovui sugadintą turtą ar jo liekanas ir sudaryti galimybes jį išsamiai iširti.

Sugadintas ar išlikęs turtas turi būti saugomas, kol jo apžiūrėti atvyks Draudiko atstovas. Draudikas neturi teisės nepagrįstai uždelsti turto apžiūrą, tačiau bet kokiu atveju ne ilgiau kaip 30 kalendorinių dienų nuo rašytinio pranešimo apie įvykį, jeigu Draudėjas ir Draudikas nesutaria kitaip. Jei tai yra būtina įvykio tyrimui ar subrogacijos teisės įgyvendinimui, Draudikas gali pareikalauti saugoti sugadintą turtą ir ilgiau;

7.3.1.7 pateikti Draudikui visus reikiamus dokumentus ir informaciją dėl draudžiamąjo įvykio priežasčių ir pasekmių, reikalingų nustatyti draudimo išmokos dydžiui. Tai apima dokumentus ir informaciją (pvz., policijos pažyma, nuosavybės teisės pažymėjimas, medicininio patikrinimo išvados, sąskaitos faktūros, kvitai ir pan.), kurie patvirtina draudžiamąjo įvykio buvimą, žalos apimtį, patirtus finansinius nuostolius ir pan. Asmuo, ketinantis gauti draudimo išmoką, privalo gauti ir pateikti draudikui tuos dokumentus, kuriuos jam yra paprasčiau gauti nei Draudikui;

7.3.1.8 suteikti Draudikui ar jo įgaliotam atstovui galimybę laisvai ir netrukdomai nustatyti žalos dydį ir priežastis;

7.3.1.9 nuolat bendradarbiauti su Draudiku draudžiamąjo įvykio tyrimo metu;

7.3.1.10 laikytis visų Draudiko duotų nurodymų;

7.3.1.11 paaiškėjus, jog pagal draudimo sutartyje nustatytas sąlygas draudimo išmoka neturėjo būti mokama arba turėjo būti mažinama, per 30 dienų nuo Draudiko raštiško reikalavimo išsiuntimo dienos, gražinti Draudikui išmokėtą arba permokėtą draudimo išmoką, išskyrus įstatymų numatytas išimtis;

7.3.1.12 pateikti Draudikui visus dokumentus, įrodymus ir pilną informaciją, reikalingą imtis veiksmų prieš asmenį, kaltą dėl atsiradusios žalos;

7.3.1.13 prieš remontuojant ar atstatant sugadintą turtą – suderinti remonto ar atstatymo apimtį ir sąmatas su Draudiku.

7.3.2 Jei Draudėjas nesilaiko BDSS 7.3.1 p. numatytų reikalavimų, Draudikas turi teisę atsakyti išmokėti draudimo išmoką arba ją sumažinti, atsižvelgdamas į Draudėjo kaltę, draudimo sutarties sąlygų pažeidimo sunkumą, jo priežastinį ryšį su draudžiamuoju įvykiu, žalos, atsiradusios dėl pažeidimo, dydį;

7.3.3 Pareigos bei pasekmės, numatytos BDSS 7.3.1–7.3.2 p. atitinkamais atvejais yra taikomos taip pat ir Apdraustajam, Naudos gavėjui, Nukentėjusiajam trečiajam asmeniui ar bet kokiam su šiais asmenimis susijusiam asmeniui.

7.3.4 Atsitikus draudžiamajam įvykiui Draudikas privalo:

7.3.4.1 gavęs rašytinį Draudėjo pranešimą apie įvykį, tirti draudžiamąjo įvykio aplinkybes, nustatyti jo pasekmes, įvertinti nuostolio dydį;

7.3.4.2 apskaičiuoti draudimo išmokos dydį;

7.3.4.3 laiku išmokėti draudimo išmoką;

7.3.4.4 teisės aktų nustatytais atvejais informuoti Draudėją, Apdraustąjį, Naudos gavėją ar Nukentėjusįjį trečiąjį asmenį apie draudžiamojo įvykio tyrimo eigą.

7.4 Naudos gavėjo teisės ir pareigos

Naudos gavėjas draudimo sutarties ar teisės aktų nustatytais atvejais turi teisę:

7.4.1 reikalauti išmokėti draudimo išmoką;

7.4.2 gauti informaciją apie draudžiamojo įvykio tyrimo eigą.

7.5 Pareiga imtis priemonių užkirsti kelią žalos ar nuostolių atsiradimui ar jų dydžiui sumažinti

7.5.1 Atsiradus žalai ar galimybei jai atsirasti, Draudėjas, Apdraustasis ar bet kuris su jais susijęs asmuo nedelsdamas privalo, atsižvelgiant į jo galimybes, imtis visų reikalingų priemonių užkirsti kelią žalos atsiradimui ar jos dydžiui sumažinti.

7.5.2 Jei žalą sukelia trečiasis asmuo, Draudėjas, Apdraustasis ar bet kuris su jais susijęs asmuo privalo imtis visų įmanomų priemonių, reikalingų Draudiko teisių prieš žalos sukėlėją įgyvendinimui.

7.5.3 Jei žala yra padaroma nusikalstamais ar baudžiamais veiksmais, Draudėjas, Apdraustasis ar bet kuris su jais susijęs asmuo nedelsdami privalo pranešti apie tai teisėsaugos institucijoms ir pateikti kaltinimus ir/ar reikalavimus nusižengusiam asmeniui, jei to reikalauja Draudiko interesai.

7.5.4 Draudėjas, Apdraustasis ar bet kuris su jais susijęs asmuo privalo laikytis visų Draudiko duodamų nurodymų.

7.5.5 Draudikas atlygina visas būtinas išlaidas, patirtas vykdant reikalavimą užkirsti kelią žalos atsiradimui ar jos dydžiui sumažinti, net jei tokiu atveju yra viršijama draudimo suma. Tokios išlaidos atlyginamos proporcingai draudimo sumos ir draudimo vertės santykiui.

7.5.6 Jei Draudėjas, Apdraustasis ar bet kuris su jais susijęs asmuo sąmoningai nesilaikė aukščiau nurodytų reikalavimų, Draudikas turi teisę atsisakyti išmokėti ar sumažinti draudimo išmoką.

8 ŽALOS DYDIS

8.1 Žalos dydžio nustatymas

8.1.1 Žalos dydį nustato Draudikas, remdamasis jo turima informacija, iš Draudėjo ir kompetentingų institucijų gautais dokumentais, reikalingais nustatyti draudžiamojo įvykio priežastis ir žalos bei nuostolių dydį.

8.1.2 Protingos ir pagrįstos išlaidos, patirtos siekiant užkirsti kelią akivaizdžiai grėšiančiai žalai atsirasti ar jos dydžiui sumažinti, yra įskaitomos į žalos dydį.

8.1.3 Nuostoliu nėra laikomas sugadinto turto remonto ar atstatymo išlaidos, kurias patiria Draudėjas, Apdraustasis ar Naudos gavėjas, remontuojant

ar atstatant sugadintą turtą be išankstinio remonto apimčių ir sąmatų suderinimo su Draudiku.

8.1.4 Turto remontas, atstatymas ar naujo turto įsigijimas visais atvejais privalo būti atliekamas ekonomiškiausiu būdu, patiriant mažiausias pagrįstas išlaidas.

8.2 Ekspertų dalyvavimas

8.2.1 Siekdamas nustatyti nuostolio dydį ir/ar draudžiamojo įvykio priežastį, Draudikas gali skirti ekspertą (-us) nuostolių dydžiui įvertinti ir/ar draudžiamojo įvykio priežastims nustatyti.

8.2.2 Tiek Draudikas, tiek Draudėjas, turi teisę savo nuožiūra ir neatsižvelgdami į kitos šalies pageidavimus samdyti ekspertus nuostolio dydžiui ar įvykio aplinkybėms nustatyti. Išlaidas tokiems ekspertams apmoka juos pasamdžiusi šalis.

8.2.3 Asmenys, kurie yra Draudėjo, Apdraustojo ir/ar Draudiko giminaičiai ar artimieji ar dirba giminaičių ar artimųjų įmonėse, yra jiems kitaip pavaldūs ar nuo jų priklausomi, ar kitaip turi interesų, priešingų Draudėjo, Draudiko, Apdraustojo, Naudos gavėjo ar Nukentėjusiojo trečiojo asmens interesams, negali būti laikomi nepriklausomais ekspertais.

9 DRAUDIMO IŠMOKOS MOKĖJIMAS

9.1 Teisė į draudimo išmoką

9.1.1 Jei pagal draudimo sutartį yra apdraudžiami nuostoliai (nuostolių draudimo sutartis), tai teisę į draudimo išmoką turi tik asmuo (Draudėjas, Apdraustasis, Naudos gavėjas), kuris turi teisėtą draudimo interesą, t. y. kuris patiria nuostolius. Civilinės atsakomybės draudimo atveju teisę į draudimo išmoką turi Nukentėjusysis trečiasis asmuo, o jei Draudėjas ar Apdraustasis atlygino žalą, tada teisę į draudimo išmoką turi Draudėjas ar Apdraustasis.

9.1.2 Jei pagal draudimo sutartį Draudikas įsipareigoja įvykus draudžiamajam įvykiui išmokėti draudimo išmoką lygią draudimo sumai ar jos daliai (sumų draudimo sutartis), draudimo išmoka yra mokama Apdraustajam arba Naudos gavėjui.

9.2 Draudimo išmokos mokėjimo terminai

9.2.1 Draudimo išmokos dydį nustato Draudikas.

9.2.2 Draudimo išmoka išmokama per 30 dienų nuo tos dienos, kai Draudikas gauna visą informaciją, reikšmingą nustatant draudžiamojo įvykio faktą, aplinkybes ir pasekmes bei draudimo išmokos dydį. Jei draudimo sutartyje nurodyta, jog mokamos periodinės draudimo išmokos, ši nuostata taikoma pirmajai periodinei draudimo išmokai.

9.2.3 Jei Draudikas pripažįsta įvykį draudžiamuoju, o Draudėjas ir Draudikas nesutaria dėl draudimo išmokos dydžio, Draudėjo pageidavimu Draudikas privalo išmokėti sumą, lygią šalių neginčijamai draudimo išmokai, jei tikslus žalos dydžio nustatymas užsitęsia ilgiau kaip 3 mėnesius. Jei pagal įstatymus

ar draudimo sutartį Draudikui nepereina reikalavimo teisė už mokėtinų sumų atlyginimą arba jeigu Draudiko galimybė įgyvendinti tokią teisę, lyginant su Draudėjo, Apdraustojų ar Naudos gavėjo galimybe išsireikalauti atitinkamas sumas iš asmens, atsakingo už žalą, būtų žymiai mažesnė, Draudėjas, Apdraustasis ar Naudos gavėjas, prieš kreipdamasis į Draudiką dėl draudimo išmokos mokėjimo, privalo reikalauti iš asmens, atsakingo už žalą, atlyginti jų patirtą žalą. Šiame punkte nurodytu atveju Draudėjas Apdraustasis ar Naudos gavėjas kreipdamasis į Draudiką dėl draudimo išmokos mokėjimo, privalo pateikti Draudikui įrodymus, kad jo reikalavimas asmeniui, atsakingam už žalą, atlyginti patirtą žalą negali būti patenkintas.

9.2.4 Draudimo išmoka yra mokama į Draudėjo, Apdraustojų, Naudos gavėjo, Nukentėjusio trečiojo asmens (naudos gavėjo) arba jų įgalioto asmens nurodytą banko sąskaitą.

9.2.5 Jei pagal draudimo sutartį yra įvykdytos visos sąlygos draudimo išmokai gauti, o Draudikas nustatytu laiku neišmoka draudimo išmokos, Draudikui yra skaičiuojami 0,02 % delspinigiai nuo laiku neišmokėtos draudimo išmokos sumos ar jos dalies.

9.2.6 Draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neišitikinęs draudžiamąjį įvykio buvimu.

9.2.7 Draudikas turi teisę atidėti draudimo išmokos mokėjimą:

9.2.7.1 nuostolių draudimo sutarties atveju – kol Draudėjas, Apdraustasis, Naudos gavėjas ar Nukentėjęs trečiasis asmuo dokumentais pagrįs nuostolių dydį (t. y. pateiks turto atstatymo, gydymo ar kitas pagrįstas išlaidas įrodančius mokėjimo dokumentus);

9.2.7.2 jei Draudėjui, Apdraustajam, Naudos gavėjui, Nukentėjusiam trečiajam asmeniui dėl įvykio, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, reiškiamas civilinis ieškinys ar keliamas baudžiamoji byla – iki galutinio procesinio sprendimo byloje priėmimo dienos;

9.2.7.3 kitais draudimo sutartyje ir įstatymų numatytais atvejais.

9.3 Atleidimas nuo draudimo išmokos mokėjimo ir draudimo išmokos sumažinimas

9.3.1 Draudikas atleidžiamas nuo pareigos mokėti draudimo išmoką, jei draudžiamasis įvykis įvyko dėl Draudėjo, Apdraustojų, Naudos gavėjo ar Nukentėjusiojo trečiojo asmens tyčios ar didelio neatsargumo.

9.3.2 Draudikas neatleidžiamas nuo draudimo išmokos mokėjimo pagal civilinės atsakomybės draudimo sutartį, jei žala gyvybei ar sveikatai padaryta dėl atsakingo už žalą asmens tyčinių veiksmų ar didelio neatsargumo. Draudikas šiame punkte nustatytomis sąlygomis atlyginęs patirtą žalą turi teisę išsireikalauti sumokėtą sumą iš atsakingo už žalą asmens.

9.3.3 Jeigu Draudėjas, Apdraustasis ar Naudos gavėjas atsisakė savo reikalavimo teisės dėl žalos atlyginimo arba ją įgyvendinti tapo neįmanoma dėl Draudėjo, Apdraustojų ar Naudos gavėjo kaltės, Draudikas visiškai ar iš dalies atleidžiamas nuo draudimo išmokos mokėjimo ir turi teisę reikalauti gražinti jau išmokėtą išmoką.

9.3.4 Draudikas turi teisę atsisakyti mokėti draudimo išmoką ar ją sumažinti, jei Draudėjas, Apdraustasis, Naudos gavėjas ar Nukentėjęs trečiasis asmuo:

9.3.4.1 tinkamai neinformuoja Draudiko apie draudžiamąjį įvykį;

9.3.4.2 nesiima priemonių užkirsti kelią žalos atsiradimui ar jos dydžio sumažinimui;

9.3.4.3 nesilaiko draudimo sutarties sąlygų ar Draudiko reikalavimų;

9.3.4.4 nesiima priemonių, kurios leistų Draudikui įgyvendinti subrogacijos teisę ar veikia tokiu būdu, kad Draudikui įgyvendinti subrogacijos teisę tampa neįmanoma ar žymiai sunkiau;

9.3.4.5 Draudėjas, Apdraustasis, Naudos gavėjas ar Nukentėjęs trečiasis asmuo tyčia ar dėl didelio neatsargumo pateikė Draudikui neteisingą ar neišsamią informaciją apie draudžiamąjį įvykį. Jeigu dėl neteisingos ar neišsamios informacijos pateikimo Draudikas nepagrįstai išmokėjo draudimo išmoką ar neteisingai apskaičiavo jos dydį, Draudikas turi teisę reikalauti sugražinti jau išmokėtą draudimo išmoką ar jos dalį.

9.3.5 Draudimo išmoka nėra mokama, jei reikalavimas ją mokėti remiasi apgaule, Draudėjas, Apdraustasis, Naudos gavėjas ar Nukentėjęs trečiasis asmuo bandė suklaidinti Draudiką klastodami įvykio faktus, pateikdami neteisingus duomenis, neteisėtai padidino nuostolio sumą.

9.3.6 Draudėjas, Apdraustasis, Naudos gavėjas ar Nukentėjęs trečiasis asmuo netenka teisės į tą draudimo išmokos dalį, kuri yra atlyginama trečiojo asmens.

9.3.7 Draudimo išmoka taip pat nėra mokama, jei draudimo sutartis nenumato ko kita, kai žalą tiesiogiai ar netiesiogiai sukelia arba ji yra susieta, įtakota ar kyla dėl:

9.3.7.1 jonizuojančios radiacijos ar radioaktyvaus užteršimo nuo bet kokio branduolinio kuro, bet kurių branduolinio kuro naudojimo atliekų;

9.3.7.2 radioaktyvaus, toksiško ar kito pavojingo branduolinio įrenginio ar jo komponento poveikio, įskaitant sprogimą;

9.3.7.3 karo, invazijos, užsienio priešų veiksmų, užgrobumo (nepriklausomai nuo to, ar karas paskelbtas ar ne), pilietinio karo, maišto, revoliucijos, sukilimo, karinės ar uzurpacinės jėgos, teroro akto;

9.3.7.4 konfiskacijos, sulaikymo, sunaikinimo, nacionalizavimo, rekvizavimo ar apribojimų valstybinės valdžios, vyriausybinių, vietinės valdžios ar kitų oficialių institucijų nurodymu.

9.3.8 Draudikas, mokėdamas draudimo išmoką asmenims, turintiems teisę įstatymų nustatyta tvarka susigrąžinti mokesčius dėl draudimo objekto atstatymo iki buvusios būklės, mažina draudimo išmoką atitinkamą galimų susigrąžinti mokesčių sumai. Šiuo atveju, skaičiuojant išmokos dydį, pirmiausia atimama mokesčių suma, o po to franšizė.

9.3.9 Draudikas, esant žalai turtui, jo detalėms ar dalims, išmokėdamas draudimo išmoką atitinkamam nesugadintam turtui, jo detalėms ar dalims įsigyti, įgyja teisę reikalauti perleisti nuosavybės teisę ir perduoti jam sugadintąjį turtą, jo detales ar dalis. Draudiko reikalavimu neperleidus ar neperdavus jam šio turto, detalių ar dalių, draudimo išmoka yra mažinama atitinkamo nesugadinto turto, detalių ar dalių įsigijimo kainos dydžiu. Jei tokiu atveju draudimo išmoka jau yra išmokėta, Draudėjas privalo grąžinti Draudikui šią draudimo išmoką ar atitinkamą jos dalį.

9.4 Draudimo įmokos įskaitymas

Draudikas turi teisę įskaityti nesumokėtą draudimo įmoką, kurios mokėjimo terminas suėjęs, ir kitas laiku nesumokėtas sumas į draudimo išmoką.

9.5 Franšizė

Kai draudimo sutartyje yra nurodyta besąlyginė franšizė, kiekvieno draudžiamojo įvykio atveju apskaičiuota draudimo išmoka mažinama besąlyginės franšizės suma, jeigu draudimo sutartyje nenustatyta kitaip.

10 SUBROGACIJA

10.1 Draudikui, išmokėjusiam draudimo išmoką, pereina teisė reikalauti išmokėtų sumų iš atsakingo už padarytą žalą asmens. Jei žala buvo padaryta tyčia, reikalavimo teisė draudikui pereina visais atvejais. Subrogacija netaikoma tik įstatymų numatytais atvejais.

10.2 Draudėjas, Apdraustasis ar Naudos gavėjas privalo perduoti Draudikui visą informaciją, kuri yra būtina, bei visapusiškai bendradarbiauti Draudikui įgyvendinant jam perėjusią reikalavimo teisę.

11 PRARASTAS IR VĒLIAU ATRASTAS TURTAS

11.1 Paaiškėjus prarasto turto, dėl kurio Draudikas išmokėjo draudimo išmoką, buvimo vietai, Draudėjas, Apdraustasis ar Naudos gavėjas privalo apie tai nedelsiant raštu pranešti Draudikui.

11.2 Jei prarastas turtas atsiranda, Draudikui pereina jo savininko teisės, nebent Draudėjas, Apdraustasis ar Naudos gavėjas ne vėliau kaip per 15 kalendorinių dienų nuo sužinojimo apie turto atsiradimą grąžina Draudėjui išmokėtą draudimo išmoką.

12 DRAUDIMO SĄLYGŲ PAKEITIMAI IR PAPILDYMAI

12.1 Draudimo sąlygų pakeitimai ir papildymai draudimo sutarties galiojimo metu

12.1.1 Draudikas turi teisę reikalauti pakeisti draudimo sutarties sąlygas ir/ar draudimo įmokas draudimo sutarties galiojimo metu atsižvelgiant į pasikeitusias aplinkybes, jei:

12.1.1.1 Draudėjas netinkamai vykdė pareigą atskleisti esmines aplinkybes, turinčias reikšmės draudimo rizikai įvertinti;

12.1.1.2 pasikeičia draudimo rizika.

12.1.2 Draudikas apie savo ketinimą pakeisti draudimo sutarties sąlygas privalo raštu pranešti Draudėjui. Draudimo sutarties sąlygos yra laikomos pakeistomis Draudėjui akceptavus draudimo sutarties pakeitimus arba po vieno mėnesio nuo pranešimo išsiuntimo Draudėjui, jei Draudėjas per aukščiau nurodytą terminą nepareiškia prieštaravimų dėl draudimo sutarties pakeitimų.

12.1.3 Jeigu Draudėjas nesutinka pakeisti draudimo sutarties sąlygų ar mokėti didesnės draudimo įmokos (premijos), Draudikas BDSS 12.1.1.1 punkte numatytu atveju turi teisę vienašališkai nutraukti tokią draudimo sutartį (laikant, kad BDSS 12.1.2 punkte numatytas pranešimas yra pakankamas įspėjimas apie nutraukimą), o BDSS 12.1.1.2 punkte numatytu atveju – kreiptis į teismą dėl draudimo sutarties nutraukimo ar pakeitimo iš esmės pasikeitus aplinkybėms.

12.1.4 Draudimo sutarties sąlygos taip pat gali būti pakeistos rašytiniu Draudėjo ir Draudiko sutarimu.

12.1.5 Draudikui perleidžiant teises ir pareigas, kylančias iš draudimo sutarties, draudimo sutarties sąlygos gali būti pakeistos, jei Draudikas apie sąlygų pakeitimą raštu iš anksto praneša Draudėjui, ir Draudėjas per du mėnesius nuo pranešimo išsiuntimo nepareiškia nesutikimo dėl sutarties sąlygų pakeitimų. Draudėjas, nesutikdamas su sutarties sąlygų pakeitimu, turi teisę nutraukti draudimo sutartį.

12.2 Draudimo sutarties pakeitimai draudimo sutarties termino pabaigoje

12.2.1 Jei draudimo sutartis yra neterminuota, Draudikas turi teisę reikalauti pakeisti draudimo sutarties sąlygas draudimo sutarties termino pabaigoje naujam draudimo terminui remiantis:

12.2.1.1 teisės normų aktų pasikeitimais;

12.2.1.2 nenumatytais aplinkybių pasikeitimais (pvz.: tarptautinė krizė, išskirtinis gamtos reiškinys, katastrofa, draudimo vertės pasikeitimai);

12.2.1.3 kitomis aplinkybėmis, kurios padidina Draudiko naštą vykdyti draudimo sutartį.

12.2.2 Draudikui keičiant draudimo sutarties sąlygas ar draudimo įmokų dydį, jis privalo raštu apie tai informuoti draudėją ne vėliau kaip 30 dienų iki kito draudimo termino pradžios. Pranešime turi būti

nurodyta, kad Draudėjui nesutinkant su pakeitimais, draudimo sutartis bus nutraukta. Draudėjui nesutinkus su draudimo sutarties pakeitimais, jis privalo apie tai informuoti Draudiką raštu ne vėliau kaip per 15 dienų nuo pranešimo gavimo. Jei Draudėjas pateikia prieštaravimus dėl draudimo sutarties pakeitimo, draudimo sutartis nutrūksta. Draudėjui nepareiškus prieštaravimų dėl draudimo sutarties pakeitimo per nustatytą terminą, laikoma, kad Draudėjas sutinka su pakeitimais.

12.2.3 Draudimo sutarties sąlygos taip pat gali būti pakeistos rašytiniu šalių susitarimu. Bet koks draudimo sąlygų pakeitimas tokiu atveju privalo būti nustatytas draudimo liudijime (polise) ar draudimo sutarties prieduose. Priešingu atveju tokie pakeitimai negalioja.

13 TEISIŲ IR PAREIGŲ, KYLANČIŲ IŠ DRAUDIMO SUTARTIES PERLEIDIMAS

13.1 Draudiko teisės ir pareigos, kylančios iš draudimo sutarties, gali būti perleistos, remiantis LR Draudimo įstatymo ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

13.2 Jeigu Draudėjas nesutinka su Draudiko ketinimu perleisti teises ir pareigas pagal draudimo sutartį kitoms draudimo įmonėms, jis gali nutraukti draudimo sutartį. Tokiu atveju Draudikas privalo gražinti Draudėjui sumokėtą draudimo įmoką už likusį draudimo sutarties galiojimo laikotarpį.

13.3 Draudėjas neturi teisės perduoti savo teisių ir pareigų pagal draudimo sutartį be rašytinio Draudiko sutikimo.

14 TURTO SAVININKO PASIKEITIMAS

14.1 Jei apdraustas turtas yra perleidžiamas naujam savininkui, draudimo sutartis pasibaigia, išskyrus atvejus, kai jis perduodamas pačiam Draudėjui, nebent draudimo sutarties šalys ir naujasis turto savininkas raštu sutaria kitaip.

14.2 Draudėjas privalo raštu informuoti Draudiką apie turto savininko pasikeitimą ne vėliau kaip prieš 1 mėnesį iki turto naujam savininkui perleidimo. Jei Draudikas informuojamas apie turto savininko pasikeitimą po turto naujam savininkui perleidimo, Draudikas turi teisę į draudimo įmoką už visą laikotarpį nuo draudimo sutarties įsigaliojimo iki tinkamo Draudiko informavimo. Jei Draudikas apie turto savininko pasikeitimą informuojamas po draudimo sutarties pasibaigimo arba visai neinformuojamas, Draudikas turi teisę į visą draudimo sutartyje numatytą draudimo įmoką.

15 TREČIŲJŲ ASMENŲ TEISĖS

15.1 Jei nesutarta kitaip, draudimo apsauga galioja turto savininko arba asmens, kuris įsigyja turta,

tačiau kai pardavėjas išlaiko nuosavybę, arba sulaikymo teisės turėtojui, ar kito asmens, kuris atsako už turto žuvimo riziką, naudai.

15.2 Kiekvienas Apdraustasis turi teisę į draudimo išmoką atsiradus žalai. Tačiau Draudėjas turi teisę tartis su Draudiku dėl sąlygų, kurios tampa privalomomis Apdraustajam, ir gauti draudimo išmokas, nebent Apdraustasis yra nurodytas kaip Naudos gavėjas.

15.3 Esant civilinės atsakomybės draudimui, Nukentėjęs trečiasis asmuo, remdamasis draudimo sutarties sąlygomis, turi teisę reikalauti draudimo išmokos tiesiogiai iš Draudiko.

16 NENUGALIMA JĖGA (FORCE MAJEURE)

16.1 Draudimo sutarties šalys yra atleidžiamos nuo pareigų pagal draudimo sutartį vykdymo, jei toks nevykdymas yra sąlygotas aplinkybių, kurių ji negalėjo kontroliuoti bei protingai numatyti sutarties sudarymo metu, ir negalėjo užkirsti kelio šių aplinkybių ar jų pasekmių atsiradimui. Nenugalima jėga (force majeure) nelaikoma tai, kad rinkoje nėra reikalingų prievolei įvykdyti prekių, sutarties šalis neturi reikiamų finansinių išteklių arba skolininko kontrahentai pažeidžia savo prievoles.

16.2 Jeigu aplinkybė, dėl kurios neįmanoma sutarties įvykdyti, yra laikina, tai draudimo sutarties šalis atleidžiama nuo atsakomybės tik tokiam laikotarpiui, kuris yra protingas, atsižvelgiant į tos aplinkybės įtaką sutarties įvykdymui.

16.3 Jei šalis negali ar negalės įvykdyti bet kokių savo pareigų pagal draudimo sutartį dėl nenugalimos jėgos, ji privalo ne vėliau kaip per 14 dienų nuo nenugalimos jėgos atsiradimo raštu pranešti kitai šaliai apie aplinkybes, kurios trukdo vykdyti prievoles, kartu nurodant prievoles, kurių negali ar negalės įvykdyti. Šio skyriaus nuostatos neatima iš kitos draudimo sutarties šalies teisės nutraukti sutartį arba sustabdyti jos įvykdymą, arba reikalauti sumokėti palūkanas.

16.4 Jei nenugalimos jėgos aplinkybės tęsiasi ilgiau kaip 2 mėnesius, draudimo sutartis nutrūksta visais atvejais.

17 GINČŲ SPRENDIMAS

Bet koks ginčas, kylantis iš draudimo sutarties, sprendžiamas derybų būdu. Jei šalys per 3 mėnesius nepasiekia susitarimo, ginčas gali būti sprendžiamas teisme, remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais.

18 DRAUDIMO SUTARČIAI TAIKOMA TEISĖ

Jeigu šalys nesutaria kitaip, draudimo sutarčiai taikoma Lietuvos Respublikos teisė.

19.1 Prieš sudarydamas draudimo sutartį, Draudikas ar jo atstovas ir Draudėjas ar jo atstovas apsisiekia informacija, nurodyta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 str. 8 d., Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 78 str. 1 d. ir šios sutarties 3 punkte. Ši informacija gali būti teikiama žodžiu ir/ar raštu.

19.2 Sudarius draudimo sutartį, visi pranešimai, kuriuos draudimo sutarties šalys teikia viena kitai, privalo būti pateikiami raštu, išskyrus Draudiko nurodymus administruojant draudžiamąjį įvykį. Draudimo tarpininkai nėra įgalioti priimti pranešimus.

19.3 Pranešimai Draudėjui siunčiami raštu faksimiliniu ryšiu, telefono trumposiomis žinutėmis (SMS), paštu, arba naudojantis kurjerio paslaugomis. Informacija adresuojama ar siunčiama fakso, telefono numeriu ar adresu, nurodytu draudimo liudijime.

19.4 Pranešimai Draudikui siunčiami raštu (faksu) ir adresuojami Draudiko registracijos adresu arba siunčiami oficialiu fakso numeriu.

19.5 Laikoma, kad Draudėjas ir Draudikas yra gavę pranešimą:

19.5.1 kai siunčiama faksu ar telefono trumpąja žinute (SMS) – kitą darbo dieną;

19.5.2 kai siunčiama paštu – per 5 kalendorines dienas;

19.5.3 kai siunčiama per kurjerį – įteikimo metu.

19.6 Draudikas neturi teisės atskleisti informacijos, gautos jam vykdant draudimo veiklą, apie Draudėją, Apdraustąjį, Naudos gavėją, Nukentėjusįjį trečiąjį asmenį, jų sveikatos būklę ir turtinę padėtį ir kitos draudimo sutartyje ar įstatymuose nustatytos konfidencialios informacijos, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis arba jei tai reikalinga tinkamai vykdyti draudimo sutartį ar administruoti galimai draudžiamąjį įvykį. Draudikas, pažeidęs šią pareigą, privalo atlyginti Draudėjui, Apdraustajam, Naudos gavėjui ar Nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytą turtinę ir neturtinę žalą.

19.7 Jei Draudėjas yra juridinis asmuo, draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu Draudikas turi teisę viešai skelbti informaciją apie tai, jog Draudėjas yra Draudiko klientas bei šiuo tikslu panaudoti Draudėjo prekės ženklą.

19.8 Draudėjui laiku nemokant draudimo įmokų, Draudikas turi teisę Lietuvos Respublikos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nustatyta tvarka perduoti informaciją apie Draudėjo turtinių ir finansinių įsipareigojimų nevykdymą duomenų valdytojams, tvarkantiems jungtines skolininkų rinkmenas.

SUSISIEKITE SU MUMIS

Alytaus skyrius

Pulko g. 4, LT-62133 Alytus
Tel. (315) 23 961, faks. (5) 210 2110

Kauno skyrius

Donelaičio g. 62/Putvinskio g. 53, LT-44248 Kaunas
Tel. (37) 207243, faks. (5) 210 2132

Klaipėdos skyrius

Birutės g. 14, LT-91204 Klaipėda
Tel. (46) 300 606, faks. (5) 210 2133

Marijampolės skyrius

Vytauto g. 16, LT-68298 Marijampolė
Tel. (34) 394123, faks. (5) 210 2135

Mažeikių skyrius

Laisvės g. 17-7, LT-89222 Mažeikiai
Tel. (443) 90 178, faks. (5) 210 2134

Panevėžio skyrius

Topolių al. 6-3, LT-35169 Panevėžys
Tel. (45) 511 283, faks. (5) 210 2176

Šiaulių skyrius

Tilžės g. 121, LT-77161 Šiauliai
Tel. (41) 421 565, faks. (5) 210 2175

Tauragės skyrius

Vytauto g. 66-23, LT-72251 Tauragė
Tel. (446) 20002, faks. (5) 210 2117

Utenos skyrius

Aušros g. 63-26, LT-28188 Utena
Tel. (38) 961894, faks. (5) 210 2116

Vilniaus skyriai

Ukmergės g. 283 B, LT-06313 Vilnius
Tel.: (5) 275 7375, (5) 275 7370, faks. (5) 275 7339
El. p. seesam@seesam.lt

Gedimino pr. 64, LT-01111 Vilnius
Tel. (5) 210 2597, faks. (5) 210 2109
El. p. vilnius@seesam.lt